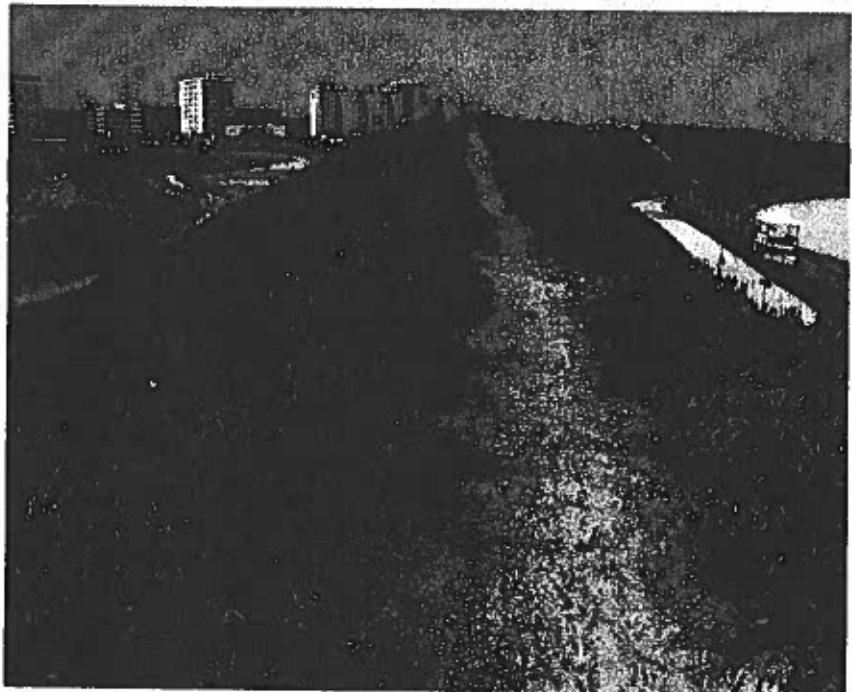
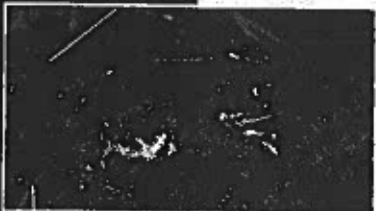
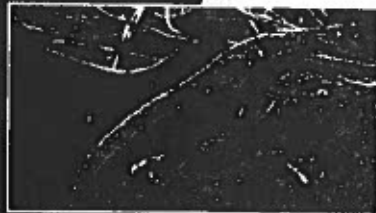

Effecten uitbreiding UBO-dagen Circuit Park Zandvoort op beschermd natuurgebied Kennemerland-zuid

**Passende Beoordeling
Natuurbeschermingswet 1998**

**G.J. Brandjes
E.H.P. Leusink
J.A. Inberg
D.M. Soes
L.S.A. Anema**

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Effecten uitbreiding UBO-dagen Circuit Park Zandvoort op beschermd
natuurgebied Kennemerland-zuid

Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet 1998

G.J. Brandjes
E.H.P. Leusink
J.A. Inberg
D.M. Soes
L.S.A. Anema

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culmborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Opdrachtgever: Exploitatie Circuit Park Zandvoort bv

9 november 2010
Rapportnummer 10-211

Status uitgave: eindrapport
Rapportnummer: 10-211
Datum uitgave: 9 november 2010
Titel: Effecten uitbreiding UBO-dagen Circuit Park Zandvoort op beschermd natuurgebied Kennemerland-zuid
Subtitel: Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet 1998
Samenstellers: drs. G.J. Brandjes
ir. E.H.P. Leusink
drs. J.A. Inberg
ir. D.M. Soes
ing. L.S.A. Anema
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 69
Project nr.: 09-644
Projectleider: drs. G.J. Brandjes
Naam en adres opdrachtgever: Exploitatie Circuit Park Zandvoort bv
Burgemeester van Alphenstraat 108, 2040 AC Zandvoort
Referentie opdrachtgever: Gunningsbrief zonder kenmerk d.d. 4 december 2006
Akkoord voor uitgave: Directeur Bureau Waardenburg bv
drs. A.J.M. Meijer
Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Exploitatie Circuit Park Zandvoort bv

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2000.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Voorwoord

Exploitatie Circuit Park Zandvoort bv is voornemens het aantal UBO-dagen (dagen waarop sprake is van 'uitzonderlijke bedrijfsomstandigheden') uit te breiden van 5 naar 12 en een nieuw hekwerk te plaatsen rond het circuit. Circuit Park Zandvoort grenst aan het Natura 2000-gebied "Kennemerland-zuid", met als onderdeel tevens het Beschermd Natuurmonument "Zuid-Kennemerland Zuid".

Bij realisatie van de plannen zal rekening gehouden moeten worden met de mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelen, zoals beschreven in het Ontwerp Aanwijzingsbesluit en met de mogelijke effecten op het Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid.

Exploitatie Circuit Park Zandvoort bv heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om een passende beoordeling uit te voeren naar mogelijke effecten van de ingreep op Kennemerland-zuid, zoals omschreven in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). In dit rapport wordt verslag gedaan van de bevindingen. In de conclusies wordt ingegaan op de vraag of de natuurlijke kenmerken van het gebied al dan niet zullen worden aangetast (o.a. is sprake van significante effecten op habitattypen en leefgebieden van soorten?) en of vervolgstappen zoals een vergunningaanvraag noodzakelijk zijn.

In het kader van een eerdere Nbw-vergunning (2003-2006) heeft Bureau Waardenburg in 2006 opdracht gekregen de habitattypen, flora en fauna in een eventuele effectzone rond het circuit te monitoren omdat niet op voorhand zonder onderzoek kon worden uitgesloten of sprake was van significant negatieve effecten van de uitbreiding. Deze monitoring heeft plaatsgevonden in 2007-2009. De betreffende gegevens vormen een belangrijke basis voor de voorliggende passende beoordeling.

Aan de totstandkoming van het rapport, inclusief de monitoring, werkten mee:

G.J. Brandjes	projectleiding, broedvogels, herpetofauna, passende beoordeling
E.H.P. Leusink	habitattypen, vegetatie en flora
J.A. Inberg	habitattypen, vegetatie en flora
D.M. Soes	nauwe korfslak
D.B. Kruijt	nauwe korfslak
L.S.A. Anema	GIS-werk

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het Kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem is ISO gecertificeerd.

Vanuit Circuit Park Zandvoort is het project begeleid door dhr. N. Oude Luttikhuis. Vanuit het raakvlak met de parallel verlopende vergunningaanvraag Wet Milieubeheer

is in het kader van geluid en luchtkwaliteit samengewerkt met dhr. F. Schermer van Peutz bv. Het juridische aspect is begeleid door mevr. A. Collignon en mevr. F. Onrust van Stibbe Advocaten en Notarissen. Vanuit de gemeente Zandvoort heeft dhr. J. Sandbergen een bijdrage aan het project geleverd. Vanuit PWN is het project in de beginfase begeleid door dhr. H. Kivit.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Aanpak Passende Beoordeling	7
1.3 Voorgenomen handelingen / Ingrepen	9
2 Circuit Park Zandvoort en Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid	11
2.1 Het plangebied	11
2.2 Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid	11
2.3 Instandhoudingsdoelen en kernopgaven	13
2.4 Voorkomen van habitattypen en soorten	17
3 Effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid	21
3.1 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project	21
3.2 Toelichting op mogelijk relevante effecten	23
3.3 Effecten op habitattypen	34
3.4 Effecten op soorten van Bijlage II HR	37
3.5 Effecten op complementaire soorten	38
3.6 Effecten op algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven	39
3.7 Effecten op broedvogels, zandhagedis en rugstreeppad	40
4 Cumulatie van effecten	45
4.1 Afbakening begrip cumulatie	45
4.2 Relevante activiteiten, projecten en plannen	46
4.3 Cumulatie van effecten	51
5 Significantie van effecten	53
5.1 Toelichting op het begrip significantie	53
5.2 Significantie	53
6 Conclusies	57
6.1 Effecten en invloedssfeer	57
6.2 Effecten op habitattypen van Kennemerland-zuid	57
6.3 Effecten op soorten van Bijlage II van Kennemerland-zuid	58
6.4 Effecten op complementaire soorten van Kennemerland-zuid	58
6.5 Effecten op algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven	58
6.6 Effecten op oude doelen van Zuid-Kennemerland Zuid	59
6.7 Totaaloordeel effecten	59
6.8 Mitigatie	59

6.9	Nader onderzoek.....	59
6.10	Vergunning.....	60
7	Literatuur.....	61
Bijlage 1	Wettelijk kader.....	63
Bijlage 2	Stroomschema significantiebepaling	67

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Exploitatie Circuit Park Zandvoort bv is voornemens het aantal UBO-dagen (dagen waarop sprake is van 'uitzonderlijke bedrijfsomstandigheden') uit te breiden van 5 naar 12 en een nieuw hekwerk te plaatsen rond het circuit. Circuit Park Zandvoort grenst aan het Natura 2000-gebied "Kennemerland-zuid" en ter hoogte van het circuit aan het Beschermd Natuurmonument "Zuid-Kennemerland Zuid".

Als het project significant negatieve effecten heeft of significant negatieve effecten kan hebben op het genoemde gebied, is een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: "Nbw") vereist. Ook kunnen maatregelen om negatieve effecten te voorkomen, te verminderen of te compenseren nodig zijn. Voor een nadere uitleg van het wettelijk kader, zie Bijlage 1.

Voorliggende rapportage betreft een Passende Beoordeling (PB). Een verkennend onderzoek (Voortoets) naar de eventuele effecten op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en/of Beschermd Natuurmonumenten) heeft niet plaatsgevonden. Op basis van de voorgeschiedenis en de aard van het project werd op voorhand niet verwacht dat effecten met zekerheid konden worden uitgesloten. Op grond daarvan is besloten direct tot een PB over te gaan.

1.2 Aanpak Passende Beoordeling

De PB geeft een beoordeling van de negatieve effecten (en significantie ervan) op de relevante beschermde natuurgebieden, in het licht van de instandhoudingsdoelen. Het onderzoek vindt plaats op grond van:

- Bronnenonderzoek;
- Terreinbezoeken, in dit geval de talrijke onderzoeksronden in het kader van de Monitoring 2007-2009;
- Expert Judgement t.a.v. aard / omvang van de effecten.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van het voorkomen van relevante habitattypen en soorten die in de regio voorkomen, is – naast de Monitoring 2007-2009 – gebruik gemaakt van het Ontwerpbesluit Kennemerland-zuid (zie Bijlage 6), het gebiedendocument Kennemerland-zuid uit 2006, het Aanwijzingsbesluit Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid uit 1991 (NMF-91-344), het Natura 2000 Doelendocument (LNV, 2006), het Natura 2000 Profielendocument (LNV, 2008), andere openbare bronnen op internet (o.a. vegetatiedatabank van Alterra, websites van SOVON,

RAVON, www.waarneming.nl etc.), van verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) (zie literatuurlijst). Aanvullende gegevens van PWN zijn, in tegenstelling tot de aanvankelijke toezegging, uiteindelijk niet verstrekt. Gezien de Monitoring 2007-2009 en dientengevolge de beschikbaarheid van recente gegevens van alle relevante habitattypen en soorten, wordt dit niet gezien als kennisleemte.

Gegevens over de activiteiten op CPZ zijn aangeleverd door dhr. N. Oude Luttikhuis, voor aanvullende informatie over racedagen etc. is www.cpz.nl geraadpleegd. Recente gegevens en berekeningen ten aanzien van geluid en luchtkwaliteit zijn ontleend aan de notities FA 4287-36-RA (2010a) en FA 4287-12-NO (2010b) en aan de Aanvraag vergunning Wet Milieubeheer CPZ (2010c), alle opgesteld en verstrekt door Peutz bv. Recente informatie over recreatie in het beschermde natuurgebied (met name in Nationaal Park Zuid Kennemerland) is verkregen van de gemeente Zandvoort (contactpersoon dhr. J. Sandbergen): o.a. NRIT Onderzoek (2009) en Van Konijnenburg (2001). Tevens is herhaaldelijk gerefereerd aan het Alterra-rapport Henkens *et al.* (2002) dat is opgesteld in het kader van de vorige vergunningsaanvraag met betrekking tot de Nbw in 2003.

Terreinbezoeken

Zie Brands *et al.*, 2010: Monitoring 2007-2009.

Toetsing

Circuit Park Zandvoort (CPZ) is gelegen in de nabijheid van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Dit gebied is door de Europese Commissie bij beschikking van 7 december 2004 op basis van de Habitatrictlijn geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang en zo als beschermd natuurgebied aangewezen. De effecten van het project zijn getoetst aan de instandhoudingsdoelen die voor het gebied gelden. Deze zijn ontleend aan het Ontwerp Aanwijzingsbesluit Kennemerland-zuid.

Tevens grenst CPZ aan het Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid, aangewezen als zodanig op 22 januari 1991 bij beschikking van de Staatssecretaris van LNV. De effecten van het project zijn getoetst aan de wezenlijke waarden van dit natuurmonument (in termen van behoud, herstel en ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis). Deze zijn ontleend aan de toelichting op het Aanwijzingsbesluit Zuid-Kennemerland Zuid (NMF-91-344).

Deze rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde natuurgebieden (Natura 2000, Beschermd Natuurmonumenten) liggen binnen de invloedssfeer van het plan/project? Wat zijn de instandhoudingsdoelen voor deze natuurgebieden? (Hoofdstuk 2).
- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van de habitattypen, de leefgebieden van soorten of andere natuurwaarden waarvoor de betreffende natuurgebieden zijn aangewezen? Welke functies heeft het plangebied en zijn invloedssfeer voor deze beschermde natuurwaarden? (Hoofdstuk 2)

- Welke effecten op beschermde natuurgebieden heeft de ingreep? (Hoofdstuk 3)
Welke mitigerende maatregelen kunnen worden genomen om negatieve effecten te vermijden of te verminderen? Hoe effectief zijn deze mitigerende maatregelen? (Hoofdstuk 3)
 - Wat zijn de negatieve effecten van het project als deze worden beschouwd in samenhang met andere activiteiten en plannen, met andere woorden, wat zijn de cumulatieve effecten? (Hoofdstuk 4)
 - Is nader onderzoek nodig?
 - Moeten de negatieve effecten (inclusief cumulatieve effecten) significant worden genoemd? (Hoofdstuk 5)
 - Moet voor het plan / project vergunning worden aangevraagd (Hoofdstuk 6)?
- Deze vragen zullen beantwoord worden op basis van de beste wetenschappelijke kennis terzake.

1.3 Voorgenomen handelingen / ingrepen

De plannen van ECPZ kunnen als volgt worden omschreven:

1. Uitbreiding van het aantal dagen waarop sprake is van 'uitzonderlijke bedrijfsomstandigheden' ("UBO-dagen") van vijf naar twaalf, waarbij dient te worden aangetekend dat één of meer van deze dagen tevens dienen te kunnen worden ingezet voor het organiseren van grootschalige muziekevenementen (concerten) op het circUITterrein. Randvoorwaarden voor deze muziekevenementen zullen evenwel gelijk zijn aan die van de raceactiviteiten op de (bestaande vijf) UBO-dagen (bijvoorbeeld beëindiging van het muziekevenement vóór 19.00 uur). Voor een impressie van de huidige activiteiten (zonder de extra UBO-dagen) en de mogelijke besteding van de extra zeven UBO-dagen (waaronder zelfs een toekomstige Formule 1 Grand Prix) wordt verwezen naar Peutz (2010c) en www.cpz.nl; in deze PB komt e.e.a. uitsluitend aan de orde waar relevant voor de effectbeoordeling (Hoofdstuk 3).
2. Het plaatsen van een hekwerk rond het circuit in de omliggende duinen met als voornaamste doel het tegengaan van illegale toeschouwers die van buiten de omheining van het circuit onbetaald de races trachten te aanschouwen (zie Hoofdstuk 3 voor de beoogde ligging en kenmerken van dit hekwerk).

2 Circuit Park Zandvoort en Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid

2.1 Het plangebied

Korte gebiedsbeschrijving Circuit Park Zandvoort

Circuit Park Zandvoort (CPZ) organiseert sinds 1939 race-evenementen en aanverwante festiviteiten op en rond het 4,3 km lange raceparcours. Het gehele Circuit Park inclusief pitstraat, tribunes, parkeerterrein, accommodatie, kantorencomplex, etc. heeft een oppervlakte van ca. 50 ha en is geheel ingeklemd tussen de boulevard van het noordzeestrand aan de westkant (incl. camping en vakantiehuisjes), een bungalowpark, manege en het golfterrein van Zandvoort in het zuiden en het duingebied Kraansvlak, behorende tot Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid, aan de noord- en oostkant (zie kaart 2.1).

Ook binnen de omheining heeft het terrein, behalve de race-infrastructuur en bijbehorende elementen, de algemene kenmerken van een open duingebied en is reliëfrijk met op veel plaatsen karakteristieke duinvegetatie als helm en duindoornstruweel en diverse duinmeertjes.

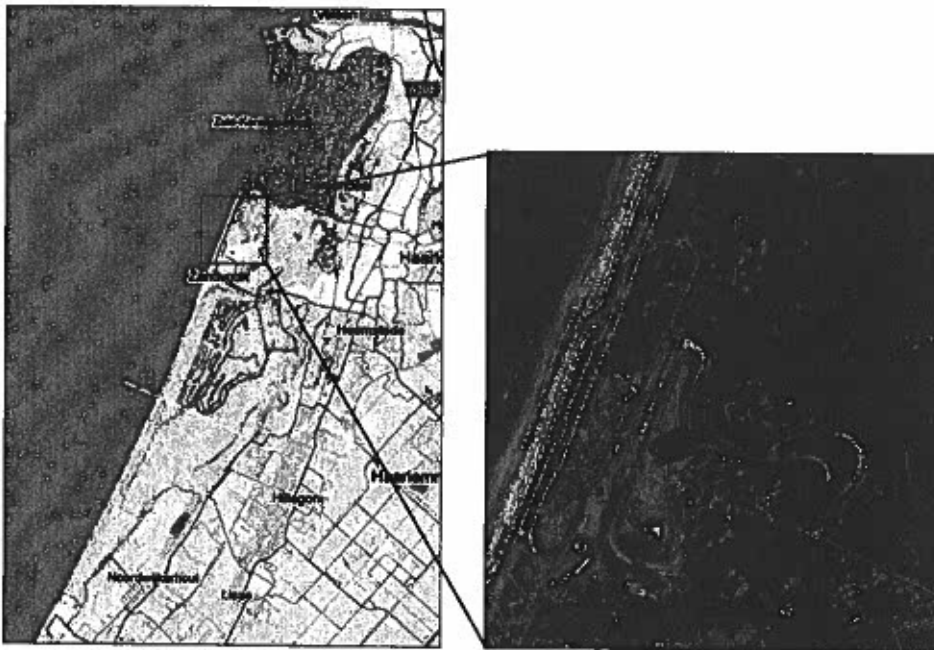
De omheining van CPZ vormt aan de noord- en oostkant tevens de grens met het beschermde natuurgebied (zie onder). Dit betekent dat CPZ zelf *buiten* het Natura 2000-gebied ligt, maar dat het beoogde hekwerk (zie § 1.3 en Hoofdstuk 3) *binnen* het Natura 2000-gebied komt te liggen. Zie kaart 2.1 voor de ligging van CPZ ten opzichte van het beschermde natuurgebied.

2.2 Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied CPZ grenst in het noorden en oosten direct aan Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Kennemerland-zuid is een uitgestrekt duingebied gelegen tussen het Noordzeekanaal (Ijmuiden) in het noorden en Noordwijk in het zuiden. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen. De overgang tussen de kalkrijke jonge duinen en ontkalkte oude duinen ligt ter hoogte van Zandvoort. Dit levert een soortenrijke en kenmerkende begroeiing op met duinroosvegetaties in het open duin, duingraslanden, vochtige en droge duinvalleien, plasjes, goed ontwikkelde struwelen en diverse vormen van duinbossen. Vegetaties van vochtige en natte duinvalleien komen met name voor ten zuiden van Zandvoort, waarvan het Houtglob de best ontwikkelde kalkrijke, natte duinvallei is. Het areaal kalkrijk duingrasland is vooral rondom Zandvoort groot. Hier komen voorbeelden van het 'Zeedorpenlandschap' voor. De oudere duinen van het

zuidoostelijk gedeelte herbergen goed ontwikkeld kalkarm duingrasland. Ook zijn in het zuidelijke puntje en ter hoogte van Zandvoort paraboolduincomplexen aanwezig. Het Kennemerstrand in het noorden is de enige locatie langs de Hollandse vastelandsduinen waar een jonge strandvlakte met embryonale duinen en een uitgestrekte oppervlakte met kalkrijke duinvalleien aanwezig is. Aan de binnenduinrand zijn diverse landgoederen aanwezig. Hier is een aantal oude buitenplaatsen gelegen, die voor een aanzienlijk deel bebost zijn met naaldbos en loofbos, waaronder oude bossen met rijke stinzeffora.

Kaart 2.1. Ligging van Circuit Park Zandvoort ten opzichte van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid (geel).

Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Kennemerland-zuid behoort tot het Natura 2000-landschap 'Duinen'. De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Kennemerland-zuid is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op een bij de aanwijzing behorende kaart (zie kaart 2.1 en www.synbiosys.alterra.nl/natura2000 voor details). In hoofdlijnen bestaat het Natura 2000-gebied uit het duinencomplex gelegen tussen IJmuiden in het noorden en Noordwijk aan Zee in het zuiden. De bebouwde kom van Zandvoort en Bloemendaal aan Zee, alsmede het circuit en de golfbaan bij Zandvoort vallen buiten de begrenzing. De westgrens loopt langs de duinvoet van het

buitenduin. Deelgebieden binnen de begrenzing zijn: Kennemermeer, Duin en Kruidberg, Aelbrechtsberg, Schapenduinen, Lindenheuvel, Het Kraansvlak, Koningshof, Brouwerskolkpark, Elswout, Duinvliet, Leyduin, Huis te Manpad, Amsterdamse Waterleiding Duinen en Noordduinen.

De voormalige beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten Duinen van Velsen, Slingerduin, Duinen bij Vogelzang, Duinen tussen Zandvoort en Aerdenhout, Huis te Manpad, Noordrand Noordwijk, Zuid-Kennemerland Zuid en Duinen bij Overveen met een gezamenlijke omvang van 5773 ha vallen in het geheel binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid.

Het gehele Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid beslaat een oppervlakte van **8164** ha.

2.3 Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Het ecologisch netwerk "Natura 2000" dient de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomende gevallen te herstellen. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Voor verdere uiteenzetting van het wettelijk kader (bijvoorbeeld de formulering van de Algemene Doelen van Natura 2000-gebieden) wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.3.1 Instandhoudingsdoelen voor habitattypen van Bijlage I HR

De habitattypen waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen en de doelen hiervoor zijn weergegeven in tabel 2.1. De met een asterisk aangegeven habitattypen zijn zogenaamde prioritaire habitattypen (zie Bijlage 1).

Tabel 2.1 *Habitattypen waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen en bijbehorende instandhoudingsdoelen (Bron: Ontwerpbesluit en/of gebiedendocument Kennemerland-zuid)*

Naam	Doel omvang	Doel kwaliteit	Toelichting
H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> spp. en andere zoutminnende soorten	Behoud oppervlakte zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur (subtype B)	Behoud kwaliteit zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur (subtype B)	Habitattype is uitzonderlijk zeldzaam. Enige vindplaats (Kennemerstrand) dient behouden te blijven
H2110 Embryonale wandelende duinen	Behoud oppervlakte	Behoud kwaliteit	Habitattype is zeldzaam (alleen Kennemerstrand). Doelen gelden binnen natuurlijke fluctuaties
H2120 Wandelende duinen op de strandwal met <i>Ammophila arenaria</i> ("Witte duinen")	Uitbreiding oppervlakte	Verbetering kwaliteit	Doelen mogelijk door de grote breedte van het duingebied. Vooral van belang doelen habitattype H2130 grijze duinen
H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("Grijze duinen")	Uitbreiding oppervlakte grijze duinen, kalkrijk (subtype A) en grijze duinen, heischraal (subtype C), behoud oppervlakte grijze duinen, kalkarm (subtype B)	Verbetering kwaliteit grijze duinen, kalkrijk (subtype A), grijze duinen, heischraal (subtype C) en grijze duinen, kalkarm (subtype B)	Habitattype heeft landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding. Gebied heeft relatief grote oppervlakte aan grijze duinen, kalkrijk (subtype A): landelijk aandeel en belang zeer groot
H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (<i>Calluno-Ulicetea</i>)	Behoud oppervlakte	Behoud kwaliteit	Nederland is van gering belang voor dit habitattype
H2160 Duinen met <i>Hippophaë rhamnoides</i>	Behoud oppervlakte	Behoud kwaliteit	Habitattype is algemeen. Vooral van belang waar doelstelling niet conflicteert die van habitattypen H2130 of H2190.
H2170 Duinen met <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)	Behoud oppervlakte	Behoud kwaliteit	Komt op kleine oppervlakte voor, in mozaiek met begroeiingen van habitattype H219
H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied	Behoud oppervlakte	Behoud kwaliteit duinbossen, droog (subtype A) en duinbossen, binnenduinrand (subtype C) en verbetering kwaliteit duinbossen, vochtig (subtype B)	Duinbossen, vochtig (subtype B) verkeren landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding.
H2190 Vochtige duinvalleien	Uitbreiding oppervlakte vochtige duinvalleien, open water (subtype A), vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B) en vochtige duinvalleien, hoge moerasplanten (subtype D)	Verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, open water (subtype A), vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B) en vochtige duinvalleien, hoge moerasplanten (subtype D)	Vochtige duinvalleien, kalkrijk (subtype B) zijn o.a. aanwezig op het Kennemerstrand en in enkele recent herstelde duinvalleien.

2.3.2 Instandhoudingsdoelen voor soorten van Bijlage II HR

De soorten van Bijlage II van de Habitatrictlijn waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen en de doelen hiervoor zijn weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2 Soorten van Bijlage II van de Habitatrictlijn waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen en bijbehorende instandhoudingsdoelen (Bron: Ontwerpbesluit en/of gebiedendocument Kennemerland-zuid).

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie	Toelichting
Nauwe korfslak	Behoud	Behoud	Behoud	Enkele populaties aanwezig, sommige van hoge dichtheid
Groenknolorchis	Behoud	Behoud	Uitbreiding	Populatie is zeer klein en instabiel, maar Kennemerstrand heeft potenties voor uitbreiding. Behoud van H2190 is hiervoor een voorwaarde.

2.3.3 Complementaire doelen HR

De instandhoudingdoelstelling van het Habitatrictlijngebied heeft mede betrekking op een complementair doel dat voor één soort is gesteld. De rechtsgrondslag voor complementaire doelen is artikel 10a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Het gaat o.a. om soorten (van Bijlage II van de Habitatrictlijn) die nog niet in het gebied voorkomen, die op landelijke schaal in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren en waarvoor in het onderhavige gebied goede kansen aanwezig zijn voor ontwikkeling of vestiging. De soort waarvoor in Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid een complementair doel geldt, is weergegeven in tabel 2.3.

Tabel 2.3 Soort van Bijlage II van de Habitatrictlijn waarvoor in Kennemerland-zuid een complementair doel geldt (Bron: Ontwerpbesluit en/of gebiedendocument Kennemerland-zuid).

Naam	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Doel populatie	Toelichting
Gevlekte witsnuitlibel	Uitbreiding	Verbetering	Vestiging	Breidt zich momenteel uit in de duinen. Verwachting is dat doel op termijn wordt gerealiseerd

2.3.4 Algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Naast de in de vorige drie paragrafen behandelde *specifieke* doelen gelden voor Kennemerland-zuid tevens de volgende *algemene* instandhoudingsdoelen:

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk, zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.

- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten.

Voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen zijn in het Doelendocument (LNV, 2006) de volgende kernopgaven geformuleerd voor 'de duinen' die tevens relevant zijn voor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid:

- 2.02 Grijze duinen: uitbreiding en herstel kwaliteit van grijze duinen *H2130 door tegengaan vergrassing en verstruweling.
- 2.04 Droge duinbossen: uitbreiding oppervlakte (ook in zeereep) en verbetering kwaliteit (structuurvariatie en soortenrijkdom) van duinbossen (droog) H2180_A.
- 2.05 Open vochtige duinvalleien, inclusief vochtige duinbossen: behoud oppervlakte en herstel kwaliteit van vochtige duinvalleien (kalkrijk) H2190_B, o.a. voor nauwe korfslak en groenknolorchis.

De kernopgaven zijn richtinggevend geweest bij het opstellen van de instandhoudingsdoelen, maar vormen zelf geen doel.

Sense of Urgency

Met 'Sense of Urgency' wordt richting gegeven aan het tempo van realisering van de doelen (en aan de inzet van noodzakelijke maatregelen). Gezien de huidige staat van instandhouding op landelijk niveau en gezien de situatie in de concrete gebieden is aan een aantal kernopgaven deze Sense of Urgency toegekend. Van Sense of Urgency is sprake wanneer binnen nu en 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. Voor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid geldt een Sense of Urgency ten aanzien van beheer. De Sense of Urgency is gebaseerd op de opgaven ten aanzien van H2130 Grijze duinen.

2.3.5 Overige doelen en wetgeving

Beschermde Natuurmonumenten ('oude doelen')

Het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid omvat zes beschermde natuurmonumenten, namelijk Duinen van Velsen, Duinen bij Vogelzang, Duinen tussen Zandvoort en Aerdenhout, Huis te Manpad, Noordrand Noordwijk en Zuid-Kennemerland Zuid. Laatstgenoemde betreft het Beschermde Natuurmonument dat direct grenst aan CPZ, de overige liggen op variabele afstand van CPZ elders in het Natura 2000-gebied. Verder omvat het Natura 2000-gebied drie (voormalige) staatsnatuurmonumenten, genaamd Duinen bij Overveen, Duinen van Velsen en Slingerduin.

Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als Beschermde Natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de

natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de "oude doelen"). Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura 2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura 2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het nog op te stellen beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het "natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis" met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura 2000-doelen. Het besluit dat betrekking heeft op de aanwijzing van Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid (dat als enige grenst aan CPZ) en dat van rechtswege komt te vervallen zodra Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid definitief is aangewezen, is ter informatie als bijlage aan de rapportage toegevoegd (Bijlage 6).

Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Een deel van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid betreft Nationaal Park (NP) Zuid-Kennemerland. De beheer- en inrichtingsplannen van het NP zullen worden afgestemd op het toekomstige Natura 2000 beheerplan voor Kennemerland-zuid (www.nationaalpark.nl). Activiteiten binnen het NP die niet passen in de Natura 2000 doelstellingen worden niet toegestaan.

Instandhoudingsdoelen voor (niet-)broedvogels

Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid betreft géén Vogelrichtlijngebied (uitsluitend Habitatrichtlijngebied), zodat in dit kader ook geen instandhoudingsdoelen voor broedvogels en/of niet-broedvogels zijn geformuleerd. Doelstellingen ten aanzien van vogels vloeien hooguit voort uit de 'oude doelen' (handhaving van het "natuurschoon en de natuurwetenschappelijke waarden" van de voormalige (staats)natuurmonumenten etc.). Voor wat betreft de bescherming van vogelsoorten geldt de Flora- en faunawet. Een Flora- en faunawettoetsing maakt geen onderdeel uit van onderhavige rapportage. Hier zal dus verder niet op in worden gegaan. De effectbeoordeling in Hoofdstuk 3 wordt ten aanzien van vogels behandeld in het kader van de 'oude doelen'.

2.4 Voorkomen van habitattypen en soorten

In deze paragraaf wordt het voorkomen van de kwalificerende habitattypen en soorten van Bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen, in de periferie (binnen de eventuele invloedssfeer) van CPZ behandeld. Van belang is dat CPZ zelf geheel *buiten* het Natura 2000-gebied ligt. Eventuele directe effecten van de verruiming van activiteiten (geluid, emissie) zijn dan ook afkomstig van buiten het Natura 2000-gebied (toetsing van de externe werking). Eventuele indirecte effecten (toename van illegale toeschouwers buiten de omheining van CPZ) vinden fysiek plaats binnen het beschermde natuurgebied zelf. Hetzelfde geldt voor het nieuwe hekwerk

dat geheel binnen het Natura 2000-gebied (dus buiten CPZ) gerealiseerd wordt.

2.4.1 Voorkomen van habitattypen waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen

Niet alle habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen komen voor in de directe omgeving van CPZ. Uit de Monitoring 2007-2009 is gebleken dat rond CPZ met name H2130 Grijs duinen en H2160 Duindoornstruwelen voorkomen (beide ca. 40% van de ca. 40 ha gekarteerd gebied rond CPZ; zie Brands *et al.*, 2010). Tevens is rond CPZ een geringe oppervlakte H2120 Witte duinen en H2190 Vochtige duinvalleien aanwezig (zie Brands *et al.*, 2010). Op kaart B1 is de exacte ligging van de habitattypen rond het circuit weergegeven. Op grond van de aanname dat eventuele (significante) negatieve effecten van de uitbreiding van activiteiten en het nieuwe hekwerk op habitattypen (door emissie, betreding, ruimtebeslag etc. zie Hoofdstuk 3) dichtbij de 'bron' (raceparcours, nieuwe hekwerk) het grootst zijn, is doelbewust gekozen om het gebied direct rond het CPZ en het nieuwe hekwerk te monitoren. Het voor de Monitoring 2007-2009 onderzochte gebied is ca 40 ha groot.

2.4.2 Voorkomen van soorten van Bijlage II waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen

De twee soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen - nauwe korfslak en groenknolorchis - komen in de onderzochte gebied rond CPZ niet voor (zie Monitoring 2007-2009: Brands *et al.*, 2010). De nauwe korfslak komt binnen het Natura 2000-gebied met name voor in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) ten zuiden van Zandvoort (op meer dan 2 km afstand van CPZ) en ontbreekt bijvoorbeeld vrijwel geheel in de Kennemerduinen (zie Brands *et al.*, 2010). De groenknolorchis komt uitsluitend voor op het Kennemerstrand ten zuiden van IJmuiden, ca. 7 km ten noorden van het CPZ.

De complementaire soort gevlekte witsnuitlibel komt momenteel evenmin voor rond het CPZ. Tot en met 2007 ontbrak de soort in het gehele Natura 2000-gebied (Bouwman *et al.*, 2008), maar kwam wel voor in de duinen ten noorden van het Noordzeekanaal. De verwachting is dat de soort zich de komende jaren in het duingebied zal uitbreiden en zich eventueel ook gaat vestigen in Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Tijdens de Monitoring 2007-2009 zijn libellen rond CPZ niet conform de Handleiding Landelijk Meetnet Libellen onderzocht (Ketelaar & Plate, 2001). Deze handleiding schrijft o.a. negen onderzoeksronden per seizoen voor (iedere twee weken een ronde), een aantal dat gebaseerd is op het verkrijgen van een beeld van de volledige libellenfauna (alle soorten). Als het doel het vaststellen van één soort is, in dit geval gevlekte witsnuitlibel, dan volstaan twee onderzoeksronden in de piekperiode van de vliegtijd van betreffende soort, mits deze onderzoeksronden onder gunstige omstandigheden worden uitgevoerd. Tijdens de monitoring 2007-2009 is gericht naar de gevlekte witsnuitlibel gezocht tussen half mei en half juni (piekperiode vliegtijd), integraal aan de betreffende broedvogelronden in deze periode en aan de ronde waarin jaarlijks gezocht is naar eisnoeren van rugstreeppad. De broedvogelinventarisatie is vlakdekkend uitgevoerd en de inventarisatie van rugstreeppadden is uitgevoerd rond alle potentiële oppervlaktewateren van het onderzoeksgebied (in de duinen het

potentiële habitat van gevlekte witsnuitlibel). In tegenstelling tot vele andere libellensoorten is de gevlekte witsnuitlibel tijdens de Monitoring 2007-2009 niet in het onderzoeksgebied waargenomen. Op basis van de minimaal twee veldbezoeken per seizoen die in de geschikte onderzoeksperiode en onder geschikte omstandigheden hebben plaatsgevonden (geen neerslag, windkracht minder dan 5 Bft, temperatuur minimaal 15 °C), kan geconcludeerd worden dat de gevlekte witsnuitlibel niet in de duinen rond CPZ voorkomt.

2.4.3 Voorkomen van (niet-)broedvogels

Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is geen Vogelrichtlijngebied (uitsluitend Habitatrichtlijngebied). Evenwel behoort de karakteristieke broedvogelbevolking van de duinen van Zandvoort wel tot het "natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis" ('oude doelen') van het Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid dat nog steeds (totdat Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid als zodanig formeel is aangewezen) onderdeel is van het huidige Natura 2000-gebied en grenst aan het CPZ (de overige Beschermd Natuurmonumenten liggen op grotere afstand van CPZ). In het kader van de 'oude doelen' zijn broedvogels tijdens de Monitoring 2007-2009 daarom wel geïnventariseerd, maar de effectbeoordeling van het onderdeel vogels in het kader van Nbw 1998 is aan de hand van art 16. Deze is gelijkwaardig aan de diepgang van de 'oude doelen' en daarom relatief vaag en abstract ("natuurschoon" is immers geen objectief en toetsbaar begrip) en niet gelijkwaardig aan een toetsing op basis van de concrete, kwantitatieve instandhoudingsdoelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met name 'geluid' en 'recreatie / betreding' lijken voor broedvogels een rol te spelen. 'Emissie' en 'hekwerk' zijn ondergeschikt (zie verder Hoofdstuk 3). De resultaten van de broedvogelmonitoring zijn terug te vinden in Brands *et al.*, 2010.

Voor niet-broedvogels zijn de duinen rond het circuit van relatief weinig waarde. Er pleisteren geen relatief grote aantallen watervogels in de winter of doortrekkers in voor- en najaar (Henkens *et al.*, 2003).

2.4.4 Voorkomen van overige *strikt* beschermde soorten (Ffw Tabel 2/3 en HR Bijlage IV)

Hoewel in mindere mate relevant voor de vergunningsaanvraag Nbw 1998 (het betreft geen Habitatrichtlijn Bijlage II soorten waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen), zijn in de Monitoring 2007-2009 tevens de in het kader van de Flora- en faunawet *strikt* beschermde en HR Bijlage IV soorten zandhagedis en rugstreeppad onderzocht. Voor het voorkomen van deze soorten rond het circuit wordt verwezen naar het monitoringsonderzoek (Brands *et al.*, 2010). In het monitoringsonderzoek wordt tevens gerapporteerd over beschermde flora (in het kader van de Ffw) die tijdens de Monitoring 2007-2009 in de periferie van het circuit is vastgesteld. Deze flora is in het kader van de vergunningsaanvraag Nbw 1998 voornamelijk relevant voor zover de soorten indicatief zijn voor de kwaliteit van de kwalificerende habitattypen.

Voor alle in deze paragraaf genoemde soorten(groepen) geldt evenwel dat ze, evenals broedvogels, tot het "natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis" van het Beschermd Natuurmonument "Zuid-Kennemerland Zuid" behoren en in die zin dienen te worden meegenomen in de Nbw 1998 toetsing.

3 Effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid

3.1 Mogelijke effecten en de invloedssfeer van het project

Bij het optreden van eventuele effecten van de verruiming (extra UBO-dagen) en de plaatsing van het nieuwe hekwerk kan sprake zijn van directe effecten (bijvoorbeeld oppervlakteverlies van habitattypen), indirecte effecten (bijvoorbeeld illegale betreding door toeschouwers), permanente effecten (bijvoorbeeld de fysieke aanwezigheid van het hekwerk) en tijdelijke effecten (bijvoorbeeld oppervlakteverlies van habitattypen door grondwerkzaamheden ten behoeve van de bouw van het hekwerk). Tevens is het mogelijk dat wisselende weersomstandigheden op evenementdagen de kans op illegale betreding beïnvloeden (bijvoorbeeld minder betreding bij slagregens), het effect van emissie versterken of verzwakken etc.

De volgende mogelijke negatieve effecten van de verruiming (extra UBO-dagen) en de plaatsing van het nieuwe hekwerk worden relevant geacht en in het vervolg beoordeeld:

Uitbreiding UBO-dagen

- Verstoring door geluidsproductie op CPZ door vergroting van de UBO-dagen van habitattypen of soorten waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen.
- Achteruitgang van kwaliteit van het habitat of leefgebied van soorten ten gevolge van de emissie van schadelijke stoffen geproduceerd op CPZ (raceauto's, voertuigen toeschouwers, helikopters) naar lucht, water en/of bodem na vergroting van het aantal UBO-dagen.
- Achteruitgang van kwaliteit van habitattypen of leefgebied van soorten waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen ten gevolge van betreding van de periferie van CPZ door illegale toeschouwers na vergroting van het aantal UBO-dagen.

Realisatie nieuw hekwerk

- Tijdelijk verlies van areaal van habitattypen of leefgebied van soorten waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen door ruimtebeslag van de werkzaamheden aan het hekwerk tijdens de aanleg.
- Verstoring door beweging en geluid van de werkzaamheden aan het hekwerk op soorten waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen tijdens de aanleg.
- Permanent verlies van areaal (habitattypen) of leefgebied (soorten) door ruimtebeslag van het hekwerk na de aanleg.
- Verlies van samenhang van het areaal / leefgebied oftewel versnippering na de aanleg van het hekwerk.

De volgende aspecten worden in het kader van de verruiming (extra UBO-dagen) en de plaatsing van het nieuwe hekwerk *niet* relevant geacht, ze veroorzaken geen meetbare effecten:

- Een andere invulling van geluidsproducerende activiteiten op CPZ die in het kader van de uitbreiding van UBO-dagen kunnen plaatsvinden, met name het organiseren van concerten.
Toelichting: dergelijke activiteiten zullen evenals de race-evenementen plaatsvinden tot uiterlijk 19.00 uur. Op dergelijke dagen zal de geluidsproductie dan ook niet interfereren met de kooractiviteit (het gezamenlijk roepen in de voortplantingstijd) van rugstreeppadden, aangezien deze kooractiviteit vrijwel uitsluitend plaatsvindt in de avondschemering en nacht (= in de voortplantingsperiode eind april – medio juni ruim na 19.00 uur).
- Achteruitgang van kwaliteit van habitattypen of leefgebied van soorten ten gevolge van veranderingen in de grondwaterstand of -stromen.
Toelichting: de lokale grondwaterstand behoort tot de grondwatertrappen VII en VII* (= hoogste grondwaterstand van > 80 cm diep resp. > 140 cm diep); grondwaterstand of -stromen bevinden zich daarom te allen tijde buiten bereik van het nieuwe hekwerk (dat niet dieper zal worden ingegraven dan 80 cm).
- Verstoring door beweging en licht op CPZ na de verruiming.
Toelichting: los van de te toetsen geluidsproductie en emissie zal het gemiddelde patroon van dagelijkse bewegingen en lichtproductie (voertuigen en personen) op CPZ jaarrond niet wezenlijk veranderen (activiteiten blijven plaatsvinden gedurende de uren met daglicht etc.). De perceptie van beweging en licht is per definitie strikt visueel en speelt daarom niet voor habitattypen. Echter, ook voor (deels) visueel georiënteerde organismen in het Natura 2000-gebied (bijvoorbeeld vogels of reptielen) is 'beweging en licht' op CPZ niet extra verstorend (ten opzichte van geluid), omdat 1. CPZ buiten Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid ligt, 2. het terrein sterk geaccidenteerd is (zowel op CPZ zelf als in de omliggende duinen) en 3. de omheining van het circuit sterk verhoogd op een omliggende duinrug ligt. Beweging en licht op CPZ worden daardoor afgeschermd van de visueel ingestelde organismen in het beschermde natuurgebied.
- Toename van trillingen door de verruiming.
Toelichting: op basis van metingen aan en effectafstanden van trillingen van treinverkeer, zware vrachtwagens, het heien van palen, etc. (www.trillingen.com) in combinatie met het feit dat de trillingsbron op CPZ in verhouding 'lichtgewicht' voertuigen betreft (rijdend op asfalt op droge zandgrond), het feit dat Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid vanuit het perspectief van verkeerstrillingen ruim buiten het raceparcours ligt en de aard van habitattypen en kwalificerende soorten (flora en ongewervelde dieren) wordt trilling niet als relevante, te toetsen parameter binnen de PB gezien.

3.2 Toelichting op mogelijk relevante effecten

3.2.1 Uitbreiding UBO-dagen

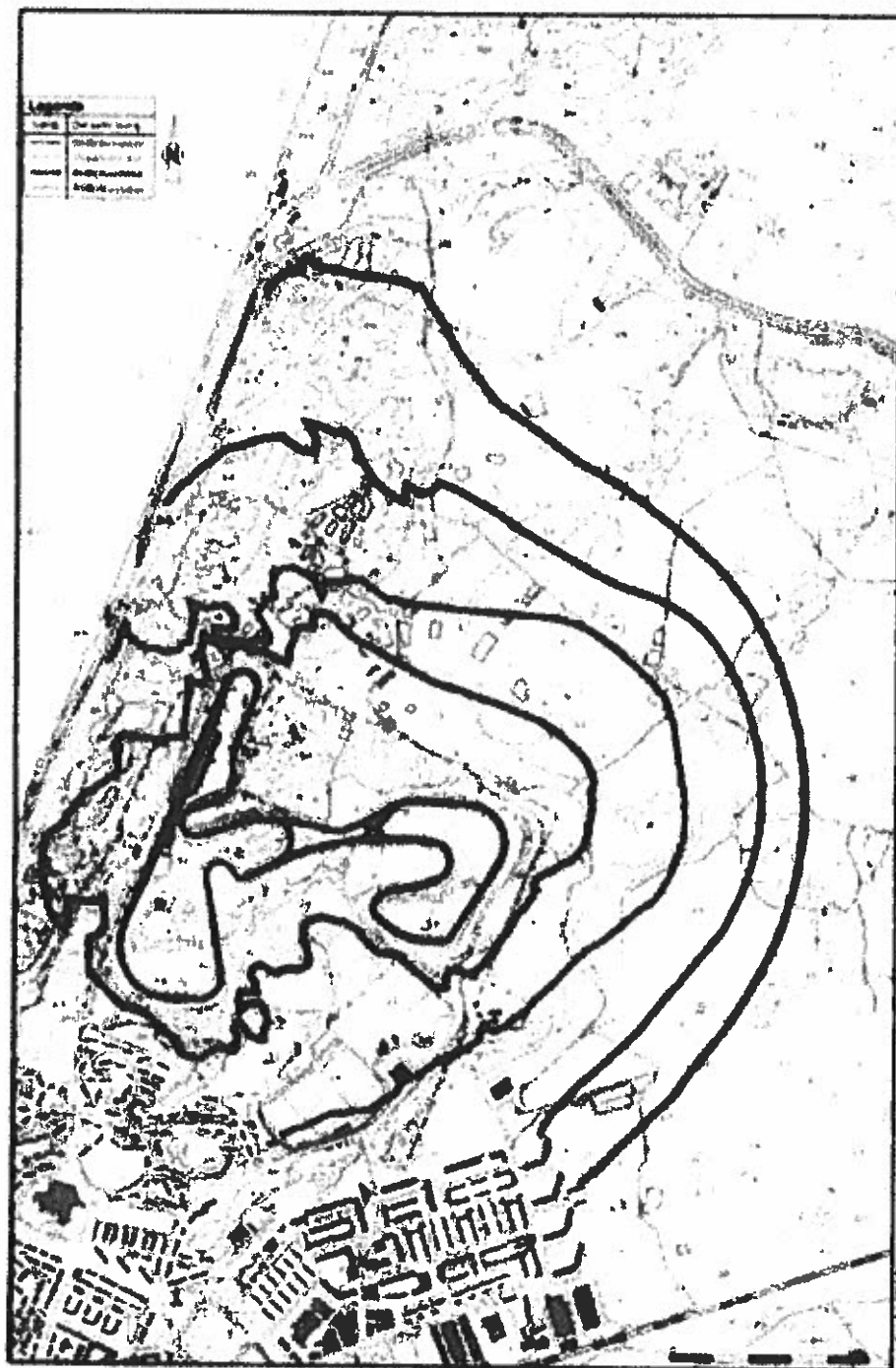
Verstoring door geluidsproductie

Om vast te stellen of er verstoring van habitats en soorten waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen optreedt, dient de extra geluidsproductie en nieuwe geluidscontouren als gevolg van de vergroting van het aantal UBO-dagen in kaart te worden gebracht. Dit is recentelijk uitgevoerd door Peutz bv. Relevante conclusies uit dit onderzoek zijn gebruikt voor onderhavige effectbeoordeling, met name ten aanzien van broedvogels.

[Broedvogels zijn niet relevant voor het Natura 2000-gebied in termen van instandhoudingsdoelen, maar wel in het kader van de 'oude doelen'. Voor de habitattypen en soorten waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen, is geluid geen relevante parameter; zie onder.]

Het onderzoek aan geluidcontouren op en rond CPZ is in 2010 uitgevoerd (Peutz, 2010a). Er is specifiek gekeken naar de periode 1 maart – 1 juli (broedseizoen). De volgende voor deze passende beoordeling relevante conclusies zijn getrokken:

- in het duingebied direct ten noorden van CPZ bedraagt de gemiddelde geluidsbelasting over het broedseizoen 40 dB(A) op één km afstand van de baan tot 55 dB(A) op 150-500 meter van de baan (zie kaart 3.1);
- ten gevolge van de extra UBO-dagen, die deels in het broedseizoen zijn beoogd, neemt de gemiddelde geluidbelasting in het duingebied toe met ca. 5 dB(A). Dit betekent dat de geluidcontouren ten opzichte van de actuele situatie verschuiven over 200 à 300 meter (zie kaart 3.2);

Kaart 3.1 Actuele gemiddelde geluidcontouren (bovengrens) op een hoogte van 1 meter (standaard meethoogte) in de periode van 1 maart – 1 juli sinds de gereedkoming van het geluidgesaneerde circuit vanaf seizoen 1999 (bron: Peutz bv, 2010a).

Kaart 3.2 Berekende situatie na uitbreiding UBO-dagen: gemiddelde geluidcontouren op een hoogte van 1 meter (standaard meethoogte) over de periode van 1 maart – 1 juli (bron: Peutz bv, 2010a).

Effecten van emissie

Om vast te stellen of achteruitgang van kwaliteit van habitattypen of leefgebied van soorten waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen ten gevolge van de emissie van schadelijke stoffen geproduceerd op CPZ (raceauto's, voertuigen toeschouwers, helikopters) naar lucht, water en/of bodem aan de orde is, dient de huidige emissie en de emissie na vergroting van het aantal UBO-dagen in kaart gebracht te worden. Dit is recentelijk uitgevoerd door Peutz (2010b/c). Relevante conclusies uit dit onderzoek zijn gebruikt voor de effectbeoordeling, met name ten aanzien van habitattypen.

NO₂ (stikstofdioxide) en PM₁₀ (fijnstof) vormen in Nederland de luchtkwaliteit bepalende stoffen. In onderstaande tabel zijn grenswaarden van NO₂ en PM₁₀ conform de Wet milieubeheer weergegeven. Voor de overige in de Wet milieubeheer opgenomen stoffen geldt dat ze geen probleem vormen in Nederland.

Tabel 3.1 Grenswaarden conform Wet milieubeheer Bijlage 2.

Stof	Type norm	Concentratie in $\mu\text{g}/\text{m}^3$
NO ₂	Jaargemiddelde	40
	Uurgemiddelde dat 18 keer / jr. mag worden overschreden	200
PM ₁₀	Jaargemiddelde	40
	Uurgemiddelde dat 35 keer / jr. mag worden overschreden	50

In tabel 3.2 zijn de waarden voor de achtergrondconcentraties van NO₂ en PM₁₀ voor het jaar 2010 weergegeven (afkomstig van het Planbureau voor de Leefomgeving) ter hoogte van de ontsluitingwegen N200 en N201 ten westen resp. zuiden van CPZ en op een drietal punten net buiten het circuit: het sportterrein aan de zuidoostkant, de recreatiewoningen aan de zuidkant en de camping aan de westkant (zie voor een visuele weergave hiervan Peutz 2010c). De afstand tussen de baan en de aangrenzende meetpunten langs de N200, het sportterrein, de recreatiewoningen en de camping is gelijkwaardig aan de afstand tussen de baan en de grenszone van het omliggende Natura 2000-gebied. Het meetpunt N201 ligt 1,5 km zuidelijker in Zandvoort. In deze grenszone van hooguit een paar honderd hectaren zullen de emissiewaarden met name vergelijkbaar zijn met die van de vier genoemde meetpunten en in relatie tot de gevoeligheid van habitattypen het meest relevant zijn (zie onder). In de overige ca. 8.000 hectaren van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid (tot de noordgrens bij IJmuiden: >7 km ten noorden van het meetpunt, en de zuidgrens bij Noordwijk: >15 km ten zuiden van het meetpunt) zal de stikstofdepositie in relatie tot uitsluitend CPZ-activiteiten een afnemende gradiënt vertonen (zie onder). Anders gezegd, de bijdrage van CPZ aan de stikstofdepositiewaarde op de meetpunten N200, het sportterrein, de recreatiewoningen en de camping en daarmee aan de stikstofdepositiewaarde in de grenszone van het Natura 2000-gebied zal hoger zijn dan elders in Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid (Peutz, 2010c). Eventuele effecten zouden dus met name in de directe nabijheid van het CPZ optreden.

Tabel 3.2 Achtergrondconcentraties t.h.v. vijf meetpunten voor het jaar 2010 (Peutz bv).

Meetpunt	Jaargemiddelde concentratie in $\mu\text{g}/\text{m}^3$		Aantal malen overschrijding van de (24-) uurgemiddelde concentratienorm	
	NO ₂	PM ₁₀	NO ₂	PM ₁₀
N200	17,9	14,7	0	4
N201	18,9	15,2	0	4
sportterrein	20,3	15,5	0	5
recreatiewoningen	20,3	15,5	0	5
camping	19,3	15,3	0	5

Peutz (2010b) heeft berekend dat de verkeersintensiteit op de beide ontsluitingswegen ten gevolge van 7 extra UBO-dagen als volgt zal toenemen. Zie voor de randvoorwaarden bij deze berekening Peutz (2010c).

Tabel 3.3 Verkeersintensiteiten (doorsnede) op de N200 en N200 voor het jaar 2010 (Peutz bv).

Weg	Weekgemiddelde etmaalintensiteit 2010	Weekgemiddelde etmaalintensiteit 2010, incl. 7 extra UBO-dagen
	N200	15.099
N201	15.403	15.545

Op basis van zorgvuldig bepaalde / doorberekende uitgangspunten (verkeersaantrekkelijke werking extra UBO-dagen, het aantal race-uren per dag, aantal auto's per race, gemiddelde snelheid, aantal voertuigen van toeschouwers, parkeren bezoekers en aantal helikoptervluchten) heeft Peutz de volgende emissiewaarden berekend voor CPZ in een situatie met de 7 extra UBO-dagen.

Tabel 3.4 Gehanteerde emissies CPZ (Peutz bv).

Betreft	Emissie in kg/u	
	NO _x	PM ₁₀
Circuit:		
- publieksevenementdag (= 100 dagen per jaar)	9,28	0,200
- regulier gebruik (= 265 dagen per jaar)	0,69	0,059
Parkeren tijdens publieksevenementdag (100 dagen per jaar)	0,16	0,014
Helikopter (12 dagen per jaar)	1,60	-

Als de bovenstaande waarden emissies worden meegenomen in de berekeningen van concentraties NO₂ en PM₁₀ voor het jaar 2010 (dus inclusief de verruimde bijdrage van CPZ) op de vijf meetpunten, dan ontstaat het volgende beeld (tussen haakjes de grenswaarden conform Wet milieubeheer).

Tabel 3.5 Rekenresultaten NO₂ en PM₁₀ voor vijf meetpunten voor het jaar 2010 (Peutz bv).

Meetpunt	Jaargemiddelde concentratie in $\mu\text{g}/\text{m}^3$		Aantal malen overschrijding van de (24-) uurgemiddelde concentratienorm	
	NO ₂	PM ₁₀	NO ₂	PM ₁₀
N200	20,7 (40)	15,2 (40)	0 (18)	8 (35)
N201	23,5 (40)	16,2 (40)	0 (18)	11 (35)
sportterrein	21,7 (40)	15,7 (40)	0 (18)	7 (35)
recreatiewoningen	21,5 (40)	15,7 (40)	0 (18)	7 (35)
camping	21,4 (40)	15,5 (40)	0 (18)	7 (35)

Uit het bovenstaande volgt in de eerste plaats dat op basis van een 'worst case'-benadering in de situatie na uitbreiding van CPZ met 7 UBO-dagen ten aanzien van NO₂ en PM₁₀ nog altijd ruimschoots wordt voldaan aan de grenswaarden zoals opgenomen in de Wet milieubeheer.

Bovenstaande conclusie is voor een effectbeoordeling in het kader van de Nbw 1998 echter weinig relevant. Voor deze effectbeoordeling zijn met name van belang:

- de stikstofdepositiewaarde in de grenszone van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid en de *huidige* bijdrage van CPZ daaraan;
- de stikstofdepositiewaarde in de grenszone van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid en de bijdrage van CPZ daaraan *na uitbreiding van CPZ met 7 UBO-dagen*;
- de verhouding van genoemde waarden tot de kritische depositiewaarde (KDW) van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid.

In de omgeving van CPZ (grenszone Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid) bedraagt voor stikstof de achtergronddepositie momenteel circa 1.200 mol Nha⁻¹jr⁻¹ (informatie Planbureau voor de Leefomgeving). De KDW van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid bedraagt 770 mol Nha⁻¹jr⁻¹, gebaseerd op het habitatype met de laagste KDW, te weten H2130 Grijze duinen. Grijze duinen beslaan ongeveer 40% van de oppervlakte van de gekarteerde grenszone van ca. 40 ha rond CPZ (zie Brands *et al.*, 2010). De KDW van de overige habitattypen waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen en die voorkomen in de gekarteerde grenszone, bedragen 2.020 mol Nha⁻¹jr⁻¹ voor H2160 Duindoornstruwelen, 1.400 mol Nha⁻¹jr⁻¹ voor H2120 Witte duinen en 1.000 mol Nha⁻¹jr⁻¹ voor H2190_A Vochtige duinvalleien.

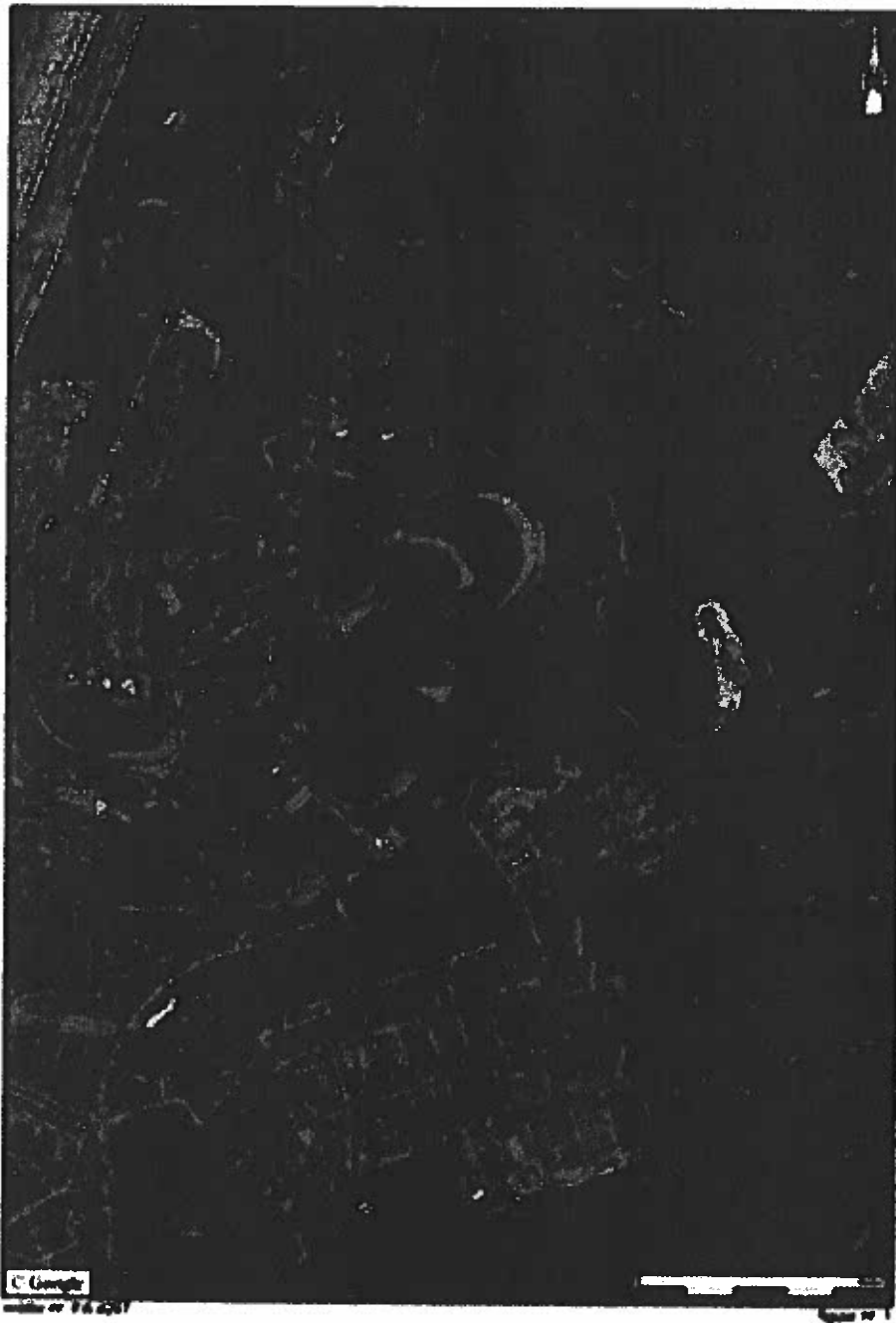
Ten aanzien van de achtergronddepositie van stikstof bij Zandvoort (1.200 mol Nha⁻¹jr⁻¹) en de KDW van Kennemerland-zuid (770 mol Nha⁻¹jr⁻¹) kan gesteld worden dat deze KDW anno 2009 (als ook 2010, indien gecorrigeerd wordt naar verstreken maanden) reeds ruim overschreden wordt. Mede op basis van de Crisis- en herstelwet is het echter, in het kader van een aanvraag van een Nbw-vergunning, met name relevant of *nieuwe* activiteiten (lees: de uitbreiding van de UBO-dagen) sinds de peildatum (7 december 2004) wel of niet zullen leiden tot een toename van stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied (en niet of de KDW al dan niet reeds overschreden is).

Peutz heeft berekend wat de bijdrage van CPZ is aan de stikstofdepositie in de directe omgeving van het circuit (2010b: aanvullende notitie FA 4287-12-NO op rapport FA 4287-33 d.d. 22 juni 2010). Voor deze berekening is gebruik gemaakt van het PluimPlus-rekenmodel dat ten grondslag ligt aan het luchtkwaliteitonderzoek (zie boven), uitgebreid met de emissie die het gevolg is van de verkeersaantrekkende werking van CPZ inzake de extra UBO-dagen. Per voertuig wordt hierbij een emissie van 0,215 g/km NO_x gehanteerd (conform handleiding CAR II 8.0, stagnerend verkeer). Zie voor de overige uitgangspunten Peutz (2010b en c).

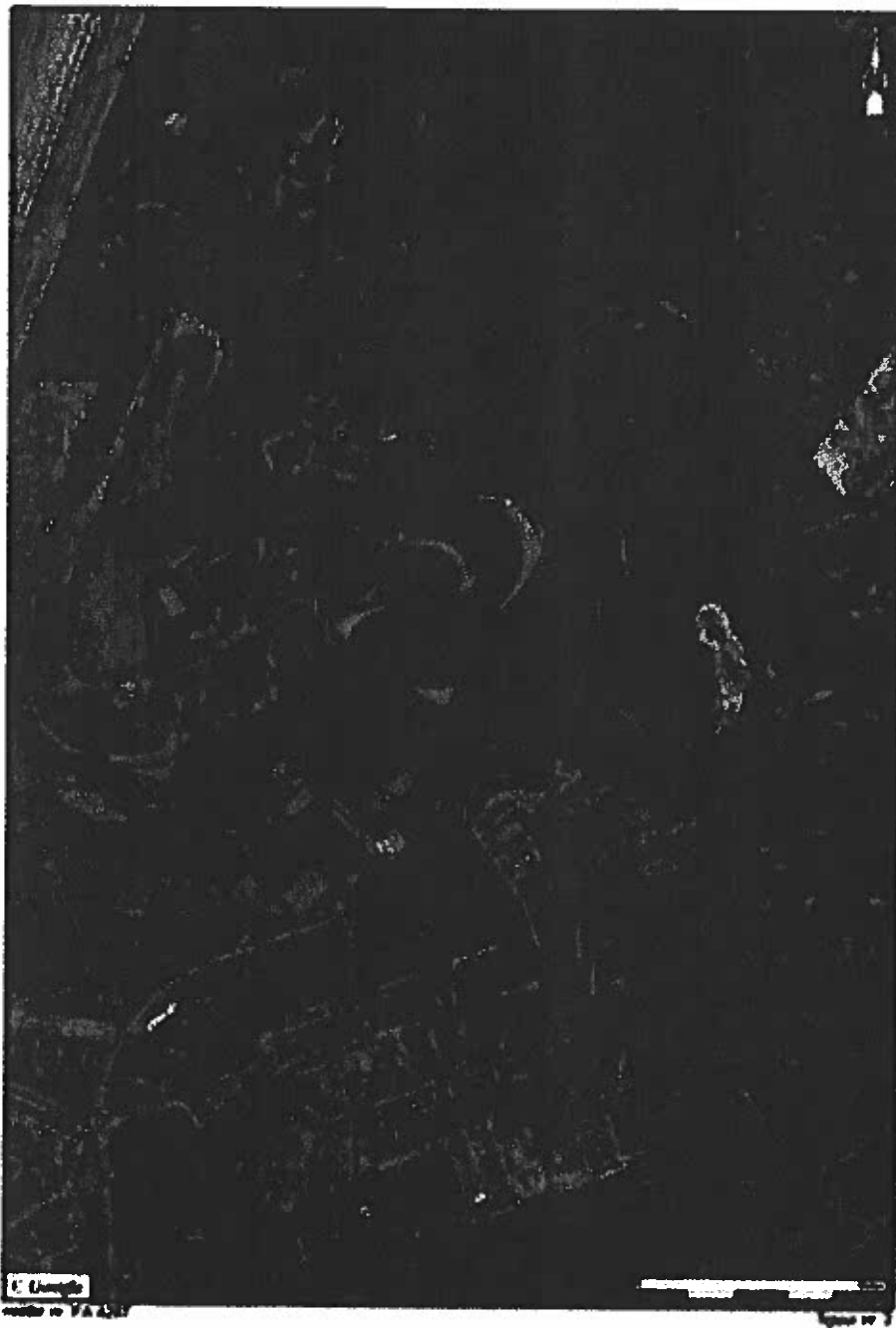
Uit de berekeningen volgt dat de bijdrage aan de stikstofdepositie ten gevolge van CPZ (incl. aan de activiteiten gerelateerd verkeer) ter hoogte van Kennemerland-zuid (grenszone) maximaal 6,7 mol Nha⁻¹jr⁻¹ bedraagt. Dit geldt zowel voor de situatie met 5 UBO-dagen (huidige situatie) als voor de situatie met 12 UBO-dagen (situatie na uitbreiding). De uitbreiding van 5 naar 12 UBO-dagen leidt volgens de berekening dus niet tot verhoging van stikstofdepositie binnen het Natura 2000-gebied 'Kennermerland-zuid'. Daarnaast kan worden opgemerkt dat de bijdrage van het circuit hiermee zowel voor als na uitbreiding minder dan 1% van de kritische depositiewaarde (770 mol Nha⁻¹jr⁻¹) en zowel voor als na uitbreiding ca. 0,5% van de totale stikstofdepositie (ca. 1.200 mol Nha⁻¹jr⁻¹). Van groter belang is echter het feit dat beide 'bijdragen' niet van elkaar verschillen (beide bedragen 6,7 mol Nha⁻¹jr⁻¹).

Op kaart 3.3 en 3.4 zijn de berekende stikstofdepositiecontouren voor respectievelijk de situatie met 5 en 12 UBO-dagen weergegeven. Uit deze figuren blijkt dat er wel een zeer kleine verschuiving optreedt waar de stikstof tot depositie komt. Met name langs de N200 (Strandweg), boven het strand en de Noordzee (= buiten het Natura 2000-gebied) is dat zichtbaar. Deze lokale toename van stikstofdepositie is het gevolg van het extra CPZ-gebonden verkeer op de N200 en bedraagt maximaal 0,4 mol Nha⁻¹jr⁻¹ ten opzichte van de situatie met 5 UBO-dagen. Dit treedt op buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied 'Kennermerland-zuid'.

Bij dit onderzoeksresultaat dient opgemerkt te worden dat de 7 extra UBO-dagen in de plaats komen van dagen waarop anders een representatief evenement zou plaatsvinden. De stikstofemissie tijdens UBO-dagen bedraagt niet wezenlijk meer dan tijdens een representatief evenement (dit in tegenstelling tot de geluidsemisatie). Dit verklaart de gelijkwaardige stikstofdepositiecontouren op de kaarten 3.3 en 3.4 voor wat betreft de situatie binnen het Natura 2000-gebied en de vergelijkbare stikstofdepositiecontouren voor wat betreft de situatie langs de N200 (Strandweg).

Kaart 3.3 *Berekende stikstofdepositie (N) in mol ha-1jr-1 rond CPZ uitgaande van 5 UBO-dagen (bron: Peutz bv, 2010).*

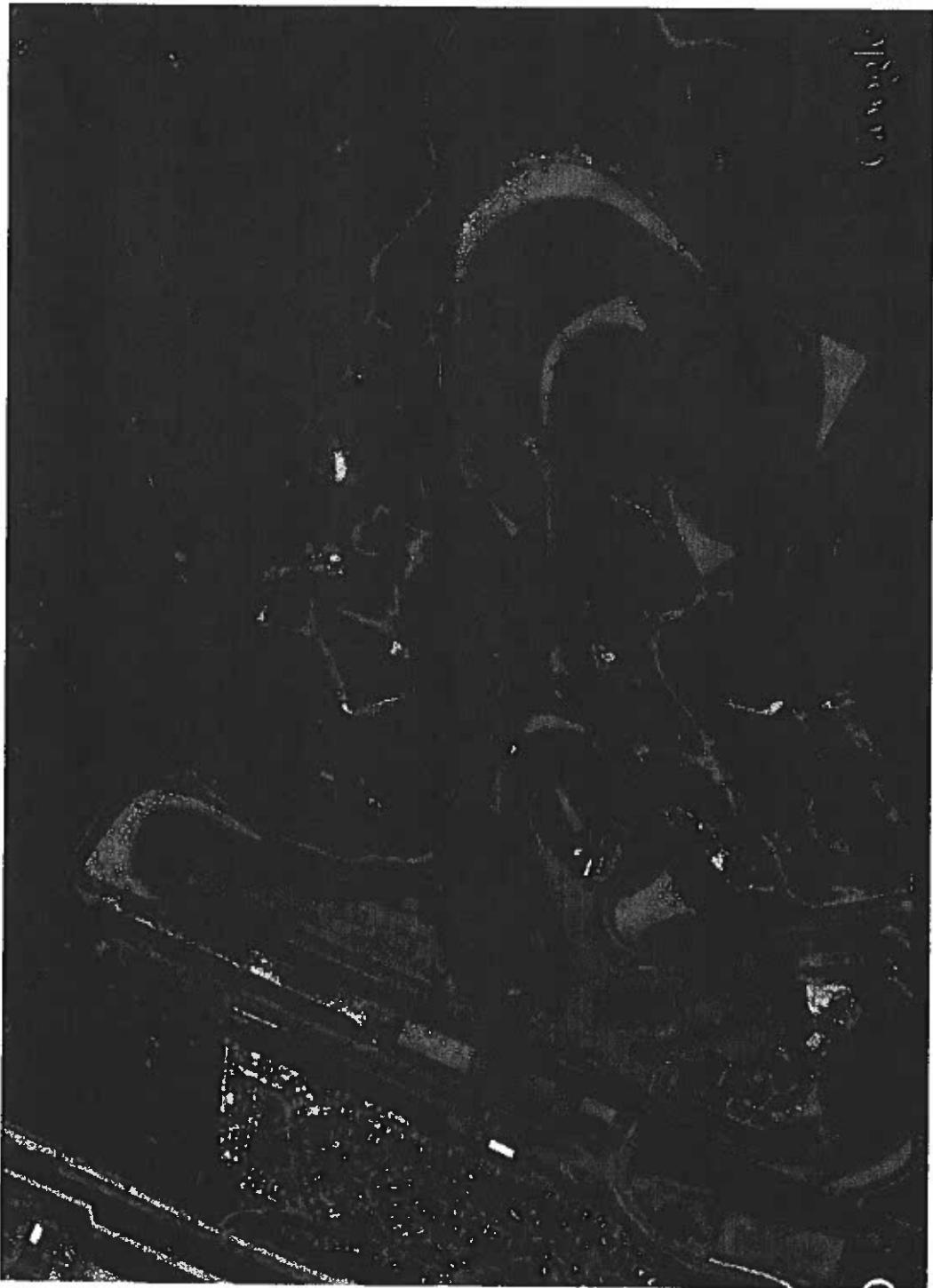
Kaart 3.4 Berekende stikstofdepositie (N) in mol ha-1jr-1 rond CPZ uitgaande van 12 UBO-dagen (bron: Peutz bv, 2010).

Effect illegale betreding

Naar schatting komt op racedagen 2-4% van het totaal aantal toeschouwers illegaal via het duin (dus door het beschermde natuurgebied) naar het raceparcours (opgaaf ECPZ). Afhankelijk van de populariteit van het evenement bedraagt het aantal toeschouwers per racedag 15.000-30.000. Dit betekent dat door de omliggende duinen van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid op racedagen 300-1.200 personen méér lopen dan op de overige dagen van het jaar met een voor de bedrijfsvoering van het circuit representatief evenement. De 7 extra UBO-dagen komen in de plaats van dagen waarop anders een representatief evenement zou plaatsvinden. Evenwel wordt door de aantrekkelijkheid van de evenementen op extra UBO-dagen een toename van het aantal toeschouwers verwacht en dus ook een toename van het aantal personen dat door de duinen loopt (ook al blijft het aantal racedagen gelijkwaardig, los van de toename in UBO-dagen). Daarentegen is waargenomen dat de illegale toeschouwers bij voorkeur de bestaande zandpaden gebruiken om in de buurt van het parcours te komen. Dit is immers de weg van de 'minste weerstand', met name in geval van H2160 Duindoornstruwelen en H2190 Vochtige duinvalleien. Degradering van deze habitattypen door extra betreding in verband met de toename van 5 naar 12 UBO-dagen is niet aan de orde. Een eventueel effect van extra betreding op H2120 Witte duinen en H2130 Grijs duinen door toeschouwers die wel buiten de paden treden, zal naar schatting gering zijn (zie § 3.3.1) maar in het kader van de PB dienen te worden gekwantificeerd. Dit is echter niet relevant vanwege het voornemen om het nieuwe hekwerk te plaatsen. Primair doel van dit hekwerk is het tegengaan van niet-betalende toeschouwers op racedagen. Realisatie van het hekwerk betekent dat zowel de huidige illegale betreding als de illegale betreding na de uitbreiding van UBO-dagen zal afnemen. Zie verder de volgende paragraaf.

3.2.2 Realisatie nieuw hekwerk

Over het gehele traject waar het raceparcours vanuit de omliggende duinen in principe benaderd zou kunnen worden, is een 1,70 meter hoog hekwerk gepland aan de buitenzijde van de hoge duinrand rond het circuit om illegale toeschouwers te weren. Het betreft een traject van ca. 2 km lang (zie kaart 3.5). Het hekwerk is zoveel mogelijk gesitueerd langs bestaande zandpaden, o.a. om te voorkomen dat oppervlakte van habitattypen waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen door de ingreep verloren gaat. Het hekwerk wordt uitgevoerd in groen om het zo goed mogelijk in het landschap te laten passen. Onderin het hekwerk wordt iedere 100 meter een 'konijnenpoortje' aangebracht (ook passeerbaar voor egel, kleine marterachtigen etc.) om te voorkomen dat barrières ontstaan voor de 'natuurlijke beheerders' van met name het habitatype H2130 Grijs duinen. Tevens worden enkele grote poorten aangebracht die buiten de racedagen open staan (en dan het reguliere, bestaande gebruik van het duingebied door recreanten mogelijk maken) en op racedagen worden afgesloten om niet-betalende toeschouwers te weren. De ligging van het hekwerk is bepaald in overleg met PWN en past binnen het bestemmingsplan van de gemeente Zandvoort. CPZ is voornemens de bouwvergunning van het hekwerk parallel aan de Nbw-vergunningaanvraag op basis van de voorliggende PB aan te vragen.

Kaart 3.5 Beoogde ligging van het nieuwe hekwerk.

3.3 Effecten op habitattypen

3.3.1 Uitbreiding UBO-dagen

Verstoring door geluidsproductie

Habitattypen zijn niet gevoelig voor geluid. Een verstorend effect van (eventuele veranderingen in) geluidsproductie op habitattypen waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen, is dan ook niet aan de orde.

Effecten van emissie

Habitattypen (en/of de plantensoorten die behoren tot habitattypen) zijn in meer of mindere mate gevoelig voor stikstof. Voor alle habitattypen en Natura 2000-gebieden in Nederland zijn op basis van de best beschikbare wetenschappelijke kennis 'kritische depositiewaarden' geformuleerd (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008). De kritische depositiewaarde (KDW) van een Natura 2000-gebied is gebaseerd op de laagste KDW van de afzonderlijke habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. In Kennemerland-zuid is dat H2130 Grijs duinen. De KDW van H2130 Grijs duinen en daarmee van geheel Kennemerland-zuid bedraagt 770 mol $\text{Nha}^{-1}\text{jr}^{-1}$.

In Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid nabij CPZ bedraagt de totale stikstofdepositie ca. 1.200 mol $\text{Nha}^{-1}\text{jr}^{-1}$; er is dus sprake van een overschrijding van de KDW (= 770 mol $\text{Nha}^{-1}\text{jr}^{-1}$). De huidige bijdrage van CPZ met 5 UBO-dagen aan de totale stikstofdepositie is gering: 6,7 mol $\text{Nha}^{-1}\text{jr}^{-1}$ (= ca. 0,5%). De berekende bijdrage van CPZ met 12 UBO-dagen bedraagt eveneens 6,7 mol $\text{Nha}^{-1}\text{jr}^{-1}$. De uitbreiding met 7 UBO-dagen heeft volgens de berekening geen toename in stikstofdepositie op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid tot gevolg. De berekening laat ook zien dat er wel een geringe toename van 0,4 mol $\text{Nha}^{-1}\text{jr}^{-1}$ langs de N200, op het strand en boven de Noordzee *buiten* Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid optreedt. De vergroting van 5 naar 12 UBO-dagen leidt niet tot vergroting van stikstofuitstoot door het CPZ en derhalve ook niet tot een verhoging van de stikstofdepositie door het CPZ in het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Extra verkeer als gevolg van een toename van bezoekers leidt langs de N200 (Strandweg) wel tot enige toename van stikstofdepositie nabij de N200. Dit is echter buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied.

Effect betreding door illegale toeschouwers

De effecten van een eventuele toename van illegale toeschouwers (in ruimte en tijd) zouden zonder de aanleg van het beoogde hekwerk (de intentie is om het hekwerk wel aan te brengen) mogelijk zichtbaar als:

- Afname helmbegroeiing (H2120 Witte duinen) en H2160 Duindoornstruwelen. Helmbegroeiingen kunnen schade ondervinden indien bezoekers vanaf de parkeerplaatsen via de zeereep het circuit proberen te bereiken en hierbij de smalle strook helmbegroeiing in het westen oversteken. Ook dit wordt niet waarschijnlijk geacht, omdat de meeste bezoekers de bestaande paden zullen volgen.

Bovendien is schade aan helmbegroeiing niet noodzakelijkerwijs schadelijk voor het habitatype: er kunnen door betreding open plekken ontstaan. Open plekken zijn aanwezig in de beste vormen van het habitatype en wijzen op de aanwezigheid van dynamiek. Dit is essentieel voor het habitatype op (middel)lange termijn.

Betreden van duindoornstruweel wordt niet waarschijnlijk geacht, omdat bezoekers duindoornstruweel in principe zullen mijden (stekels). Wel kan betreding er toe bijdragen dat het oppervlak duindoornstruweel zich minder snel of niet uitbreidt ten koste van andere (eveneens beschermde) habitatypes.

- Toename oppervlakte H2120 Grijs duinen. Sterk vergraste delen of delen met laagstruweel kunnen door intensieve betreding juist open gehouden worden. Hierdoor kan de oppervlakte aan duingraslanden toenemen. Indien de betreding te sterk wordt, kunnen gaten in de begroeiing ontstaan. Hierdoor krijgt de vegetatie meer een pionierkarakter. Deze pionierbegroeiingen worden echter, net als de duingraslanden, tot het habitatype gerekend. Van beide vormen (grasland en pionier) zijn in het onderzoeksgebied goed ontwikkelde voorbeelden aanwezig, juist vanwege betreding en overig intensief gebruik in heden en verleden. Pas bij zeer sterke betreding kan de begroeiing overgaan in een kale zandvlakte, die niet meer tot het habitatype gerekend kan worden. Slechts buiten de uiterste randen van het circuitpark (langs het hek) kan dit zich voordoen, maar op deze plekken is momenteel ook al geen sprake van vegetaties die behoren tot het habitatype.

Aangezien de bewegingen van mensen door het duin voornamelijk plaatsvinden via bestaande zandpaden (naar verwachting ook in de toekomst), de betreffende habitatypes floreren bij een zekere mate van betreding en degraderen pas bij extreem intensieve betreding en het beoogde hekwerk met zekerheid gerealiseerd zal worden (onder voorbehoud van het verkrijgen van de bouwvergunning), zijn bovengenoemde theoretische effecten niet aan de orde. Het effect van de toename van 5 naar 12 UBO-dagen op habitatypes is overigens wat betreft betreding door illegale toeschouwers nihil indien het hekwerk niet gerealiseerd wordt.

3.3.2 Realisatie nieuw hekwerk

Verlies van areaal van habitatypes tijdens en na de aanleg

Met de aanleg van het ca. 2 km lange hekwerk is een lijnvormige ingreepzone van ca. 1 km door habitatype H2130 Grijs duinen en ca. 1 km door habitatype H2160 Duindoornstruwelen gemoeid (op basis van vergelijking ligging van het hekwerk met kaart B1 in het monitoringsonderzoek zie Brands *et al.*, 2010). H2190 Vochtige duinvalleien liggen over een beperkte lengte (<200 meter) langs het hekwerk maar worden niet door het hekwerk doorsneden. Overige habitatypes (zoals H2120 Witte duinen) zijn niet in het geding (zie tabel 3.6).

Doordat het hekwerk zoveel mogelijk gesitueerd wordt op bestaande zandpaden (deze worden formeel niet tot de habitatypes gerekend), bedraagt het aantal meters hekwerk dat daadwerkelijk door de habitatypes H2130 Grijs duinen en H2160 Duindoornstruwelen komt te liggen ca. 500 meter respectievelijk ca. 200 meter. Het

ruimtebeslag van het hekwerk binnen de beide habitattypen betreft de staanders en het raster / spijlenwerk. Uitgaande van $6 \times 4 \text{ cm} = 24 \text{ cm}^2$ als maatvoering van de staanders (dwarsdoorsnede), een afstand van 2,5 meter tussen de staanders (standaard) en een maximale dikte van het raster / spijlenwerk van 1,6 cm, bedraagt het ruimtebeslag van het hekwerk in de ca. 500 meter H2130 Grijze duinen $8,48 \text{ m}^2$ en in de ca. 200 meter H2160 Duindoornstruwelen $3,39 \text{ m}^2$. Door plaatsing van het hekwerk verdwijnen de genoemde oppervlakten H2130 Grijze duinen en H2160 Duindoornstruwelen permanent (blijvend effect).

Naast het beperkte, maar blijvende verlies aan oppervlakte H2130 Grijze duinen en H2160 Duindoornstruwelen ($8,48 \text{ m}^2$ resp. $3,39 \text{ m}^2$) zal met de grondwerkzaamheden aan het hekwerk tijdelijk enige werkruimte aan weerszijden van het hek gemoeid zijn (zie volgende alinea). Op de vergraven grond na de aanleg van het hekwerk zullen zich naar verwachting weer karakteristieke pioniersoorten van H2130 Grijze duinen vestigen dan wel zal het duindoornstruweel weer aan-/dichtgroeien (afhankelijk van welk habitatype het betreft), zodat het uiteindelijke areaalverlies uitsluitend de oppervlakte van het hekwerk zelf is (zie boven voor de waarden hiervan). De aanleg van het hekwerk zal in de aanlegstrook de ontwikkeling van het habitatype H2130 in ieder geval tijdelijk positief beïnvloeden door verwijdering van dichte begroeiingen van duindoorn en grassen.

Uitgaande van 1,5 meter werkruimte aan weerszijden van het hekwerk (3 meter in totaal) is op basis van het gekarteerde habitat rond het hekwerk (zie Brands *et al.*, 2010) te berekenen welke oppervlakte van beide habitattypen tijdelijk met de ingreep gemoeid is. Bij deze berekening is ervan uitgegaan dat de zandpaden binnen de strook van $2 \text{ km} \times 3 \text{ m}$ wel degelijk tot de habitattypen behoren, omdat niet nauwkeurig is te bepalen hoeveel 'open zandpad' er per strekkende meter in de ingreepzone van $2 \text{ km} \times 3 \text{ m}$ aanwezig is. De berekening betreft dus een 'worst case scenario', de werkelijke waarden zullen afhankelijk van de variërende breedte van de zandpaden lager liggen. In totaal zal een oppervlakte van maximaal ($2 \text{ km} \times 3 \text{ m} \Rightarrow$) $0,6 \text{ ha}$ van beide habitattypen gesommeerd tijdelijk vergraven worden: ca. $0,3 \text{ ha}$ H2130 Grijze duinen en ca. $0,3 \text{ ha}$ H2160 Duindoornstruwelen (beide vormen namelijk ca. 50% van het totale traject).

Versnippering

De relevante habitattypen zijn – gezien de immobiliteit – niet gevoelig voor versnippering door een voor zaden etc. permeabel hekwerk zonder verdere onderbreking van de samenhang binnen de betreffende oppervlakten van habitattypen. Gezien de beoogde ligging van het hekwerk op vooral bestaande zandpaden (geen onderdeel van het habitatype) en de mogelijkheid voor volledig herstel van de vegetatie op de overige delen van het traject zal de samenhang binnen de betrokken habitattypen H2130 Grijze duinen en H2160 Duindoornstruwelen niet wezenlijk veranderen.

Door het aanbrengen van doorgangen voor kleine fauna en afsluitbare poorten voor

mensen, blijft niet alleen de huidige bewegingsvrijheid voor fauna gehandhaafd en de betreding door recreanten buiten de ricedagen om mogelijk, maar wordt tevens het (marginaal) dichtgroeien van H2130 Grijze duinen (dat enige mate van betreding behoeft) voorkomen. Het gebruik van de genoemde, afsluitbare poorten in het hekwerk heeft bovendien als voordeel dat in het kader van beheer eventueel gemanipuleerd kan worden met de mate van (legale) betreding.

Tabel 3.6 Overzicht (tijdelijke) effecten van het nieuwe hekwerk op habitattypen waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen.

Naam	Effecten op omvang	Effecten op kwaliteit	Opmerkingen
H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> spp. en andere zoutminnende soorten	geen	geen	Habitatype komt niet voor rond CPZ
H2110 Embryonale wandelende duinen	geen	geen	Habitatype komt niet voor rond CPZ
H2120 Wandelende duinen op de strandwal met <i>Ammophila arenaria</i> ("witte duinen")	geen	geen	Habitatype is rond CPZ alleen aanwezig in de zeereep, ruim buiten de ingreepzone (> 200 m)
H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")	tijdelijke afname oppervlakte: < 0,3 ha, permanente afname oppervlakte: < 0,1 are	geen	0,3 ha is 'worst case scenario', werkelijke waarde lager vanwege aanwezigheid open zand
H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (<i>Calluno-Ulicetea</i>)	geen	geen	Habitatype komt niet voor rond CPZ
H2160 Duinen met <i>Hippophaë rhamnoides</i>	tijdelijke afname oppervlakte: < 0,3 ha, permanente afname oppervlakte: < 0,1 are	geen	0,3 ha is 'worst case scenario', werkelijke waarde lager vanwege aanwezigheid open zand
H2170 Duinen met <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)	geen	geen	Habitatype komt niet voor rond CPZ
H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied	geen	geen	Habitatype komt niet voor rond CPZ
H2190 Vochtige duinvalleien	geen	geen	Habitatype ligt buiten de ingreepzone

3.4 Effecten op soorten van Bijlage II HR

3.4.1 Uitbreiding UBO-dagen

Verstoring door geluidsproductie

Beide kwalificerende soorten, nauwe korfslak en groenknolorchis, zijn niet gevoelig voor geluid. De soorten komen bovendien uitsluitend op aanzienlijke afstand van CPZ voor (>2 km resp. ca. 7 km verderop). Effecten van geluid op nauwe korfslak en groenknolorchis zijn niet aan de orde.

Effecten van emissie

De effecten van emissie zijn nihil en daarom ook voor nauwe korfslak en groenknolorchis (die bovendien niet in de directe omgeving van CPZ voorkomen) niet aan de orde.

Effect illegale betreding

Effecten van illegale betreding zijn niet aan de orde, de kwalificerende soorten nauwe korfslak en groenknolorchis komen niet in de directe omgeving van CPZ voor.

3.4.2 Realisatie nieuw hekwerk

Verlies van areaal van habitattypen tijdens en na de aanleg

Het leefgebied van de kwalificerende soorten nauwe korfslak en groenknolorchis wordt door de aanleg van het hekwerk niet bedreigd. De soorten komen uitsluitend ruim buiten de ingreepzone voor (>2 km resp. ca. 7 km verderop). Effecten zijn niet aan de orde.

Tabel 3.7 Overzicht (mogelijke) effecten van het nieuwe hekwerk op soorten van Bijlage II waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen.

Naam	Effecten op omvang leefgebied	Effecten op kwaliteit leefgebied	Effecten op populatie	Opmerkingen
Nauwe korfslak	geen	geen	geen	Soort ontbreekt in / rond de ingreepzone
Groenknolorchis	geen	geen	geen	Soort ontbreekt in / rond de ingreepzone

Versnippering

Beide kwalificerende soorten komen momenteel niet voor in de omgeving van het beoogde hekwerk, zodat van eventuele effecten geen sprake is. Mocht evenwel in de toekomst sprake zijn van vestiging van deze soorten in de nabijheid van het hekwerk, dan zal evenmin sprake zijn van een versnipperend effect op de verspreiding van beide soorten aangezien de maaswijdte het hekwerk passeerbaar zal zijn voor nauwe korfslakken en er een zeer geringe schaduwwerking vanuit zal gaan.

3.5 Effecten op complementaire soorten

3.5.1 Uitbreiding UBO-dagen

Verstoring door geluidsproductie

De complementaire soort gevlekte witsnuitlibel is niet gevoelig voor geluid. De soort komt bovendien (nog) niet voor in Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Effecten van geluid op deze soort zijn in de huidige situatie niet aan de orde omdat de soort niet voorkomt. Wanneer de soort in de toekomst zich wel weer weet te vestigen binnen Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is geluid evenmin een verstoringsbron

omdat de soort niet gevoelig is voor geluid. Geluid vormt geen belemmerende factor bij een eventuele vestiging van de soort in het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid.

Effecten van emissie

De gevlekte witsnuitlibel komt (nog) niet voor in Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Effecten van emissie zijn op dit moment niet aan de orde. Voor de voortplanting is de gevlekte witsnuitlibel afhankelijk van (liefst) visvrij water met verlandingsvegetaties. Betreffende wateren zijn voedselarm tot matig voedselrijk, ondiep en warmen snel op (www.minInv.nederlandsesoorten.nl). Bij voorkeur is er de nodige watervegetatie aanwezig. De depositie van stikstof in de waterlementen bij het CPZ veranderen niet bij vergroting van het aantal UBO-dagen van 5 naar 12. Potentiële voortplantingswateren ondervinden daarom geen negatieve gevolgen. Mogelijkheden tot vestiging binnen het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid worden niet negatief beïnvloed.

Effect illegale betreding

Effecten van illegale betreding zijn niet aan de orde, complementaire soort gevlekte witsnuitlibel komt (nog) niet voor in Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Betreding van voortplantingslocaties is niet aan de orde. Potentiële voortplantingslocatie hebben geen last van betreding en zullen daarom ook niet worden beïnvloed door vergroting van het aantal UBO-dagen van 5 naar 12.

3.5.2 Realisatie nieuw hekwerk

Verlies van areaal van habitattypen tijdens en na de aanleg

Er wordt geen (potentieel) leefgebied van complementaire soort gevlekte witsnuitlibel bedreigd door de aanleg van het hekwerk. De ligging van het beoogde hekwerk betreft geen voorkeurshabitat van de soort. Effecten zijn niet aan de orde.

Versnippering

Complementaire soort gevlekte witsnuitlibel komt momenteel niet voor in de omgeving van het beoogde hekwerk. Het beoogde hekwerk vormt verder geen belemmering bij de migratie van de gevlekte witsnuitlibel. De soort kan vliegend een dergelijk hekwerk zonder belemmering passeren. Van eventuele versnipperende effecten is ook in de toekomst, na mogelijke vestiging van de soort, geen sprake.

3.6 Effecten op algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Aan het voldoen van onderstaande kernopgave, die geformuleerd is voor het landschap Duinen van Nederland, kan de plaatsing van het hekwerk in Kennemerland-zuid door verwijdering van bepaalde vegetaties ter plaatse van het hekwerk enigszins bijdragen (zie ook § 3.3.2 en 5.2.1):

- 2.02 Grijze duinen: uitbreiding en herstel kwaliteit van H2130 Grijze duinen door tegengaan van vergrassing en verstruweling.

De verwachte (tijdelijke) uitbreiding en kwaliteitsverbetering van genoemd habitattypen door de plaatsing van het hekwerk is een *positief* effect (zie verder § 5.2.5).

3.7 Effecten op broedvogels, zandhagedis en rugstreepad

Aangezien Kennemerland-zuid niet is aangewezen als Natura 2000-gebied voor deze soorten(groepen), worden ze hier niet puntsgewijs behandeld per 'mogelijk type effect' zoals in de voorgaande paragrafen is gedaan voor habitattypen en soorten waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid wel is aangewezen. In relatie tot het "natuurschoon", de "natuurwetenschappelijke betekenis", etc. (kortweg: de oude doelen van Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid) worden de effecten op deze soorten(groepen) hieronder getoetst aan art 16 van de Nbw. Dit is een meer globaal beschrijvende toetsing. Overigens zijn gedetailleerde wetenschappelijke gegevens van broedvogels, zandhagedissen en rugstreepadden in een onderzoeksgebied rond CPZ en in de Kennemerduinen (referentiegebied) wel verzameld in het kader van de Monitoring 2007-2009 (zie Brands *et al.*, 2010). Deze gegevens kunnen in de toekomst niet alleen van waarde zijn voor het nog op te stellen beheerplan (waar de oude doelen zoveel mogelijk in geïntegreerd dienen te worden), maar tevens voor een ontheffingsaanvraag inzake de Flora- en faunawet indien die noodzakelijk mocht blijken.

Broedvogels

Broedvogels zijn relatief mobiele, visueel en vocaal ingestelde soorten en zijn meer dan bijvoorbeeld de nauwe korfslak gevoelig voor geluid en fysieke aanwezigheid van recreanten. In 2007-2009 waren de broedvogeldichtheden in het referentiegebied in de Kennemerduinen gemiddeld duidelijk hoger dan in het gebied rond CPZ (zie Brands *et al.*, 2010). Dit is te wijten aan een veelheid van factoren, waar het organiseren van autoraces met bijbehorende activiteiten slechts een gering onderdeel van is. Zo is de recreatiedruk in het onderzochte deel van de Kennemerduinen aanzienlijk lager dan in het onderzochte gebied rond CPZ, is de aanwezigheid van (loslopende) honden in de Kennemerduinen nauwelijks aan de orde (in de duinen rond CPZ juist zeer nadrukkelijk aanwezig) en grenst het gebied niet aan een bebouwde kom van Zandvoort incl. een schietbaan, manege, golfbaan, druk bereden N200 etc.

Op basis van literatuuronderzoek naar de verstoring gevoeligheid van vogels kan gesteld worden dat van een verstoringbron als CPZ een gemiddelde (per soort verschillende) negatieve effectafstand optreedt tot maximaal één kilometer van de verstoringbron (Krijgsveld *et al.*, 2004). Het negatieve effect uit zich bij de meeste soorten in een afnemende dichtheid van broedende vogels in de richting van de verstoringbron.

De door Peutz berekende verschuiving van de geluidscontour met 200 à 300 meter in de verruimde situatie betekent dat navenant het gebied waar een aanvullend negatief effect op de broedvogeldichtheden te verwachten is, toeneemt met een oppervlakte van ca. 40 à 60 ha (de ca. 2 km lange grenszone van Natura 2000 die gelegen is langs het parcours maal 200 à 300 meter). Deze oppervlakte is ten opzichte van de totale oppervlakte van Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid (8164 ha) zeer gering (nl. ca. 0,6%). Met betrekking tot broedvogels is ten aanzien van de oude doelen reeds in

2003 geconcludeerd dat "de toename van geluid, als gevolg van de extra UBO-dagen, geen wezenlijke bedreiging zal vormen voor de populaties van typische soorten broedvogels" (Henkens *et al.*, 2003). Deze conclusie is nog altijd actueel. Er is weliswaar ten aanzien van geluidsbelasting een bepaald negatief effect te verwachten, "nog steeds zal voldaan worden aan de voorwaarden zoals gesteld met de aanwijzing als Beschermd Natuurmonument". Tevens is van belang dat de voornaamste periode van territoriale activiteiten (met name ochtendzang) in het broedseizoen plaatsvindt tussen kort vóór zonsopkomst en de eerste vier uur daarna. Zodoende zullen geluidsproducerende activiteiten op CPZ (die zelden vóór 9.00 uur plaatsvinden, ook na de verruiming) in de (late) voorjaarsperiode slechts in geringe mate interfereren met de vocale activiteiten van zangvogels. Er zal, kortom, na de uitbreiding nog altijd sprake zijn van een natuurmonument dat onverminderd "van belang is als broed-, rust- en foerageergebied voor vogels, waaronder in ons land weinig algemene tot zeldzame soorten", 'natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis' van het gebied boeten niet in als gevolg van de vergroting van het aantal UBO-dagen van 5 naar 12.

Behalve het feit dat de huidige broedvogeldichtheden tevens worden bepaald door niet aan CPZ gerelateerde factoren als vliegtuigbewegingen, verkeer, loslopende honden, recreatie (cumulatie: zie Hoofdstuk 6) is tevens van belang dat een uitbreiding van *activiteitsdagen* op het circuit Zandvoort feitelijk niet aan de orde is. Het gaat uitsluitend om een uitbreiding van *UBO-dagen*, niet om een uitbreiding van het aantal dagen dat geracet wordt / mag worden. Dat aantal blijft ongewijzigd, namelijk iedere dag. Alleen het geluidsniveau bepaalt o.a. of het een UBO-dag betreft of een 'normale' geluidsdag. Kortom, factoren die de relatief lage dichtheid aan broedvogels in het verleden reeds hebben bepaald zijn meervoudig en blijven ook in de toekomst onverminderd aanwezig (extra UBO-dagen of niet). Van belang voor de effectbepaling is echter dat genoemde verschuiving van geluidscontouren in de situatie met extra UBO-dagen plaatsvindt in een zone waar *in de huidige situatie* reeds relatief lage dichtheden broedvogels broeden (ca. 50% lagere dichtheid dan in minder verstoord gebied, zie Brands *et al.*, 2010). De verschuiving zal daarom slechts leiden tot een geringe extra afname van de dichtheid (die immers al laag was), omdat de negatieve relatie geluidsbelasting – broedvogeldichtheid niet lineair verloopt (maar volgens een 'complementary log-log model', een omgekeerd S-vormige curve).

Het ruimtebeslag van het nieuwe hekwerk (minder dan 25 m²) is zeer gering ten opzichte van de territorium-grootte van de aanwezige soorten broedvogels (als nachtegaal, sprinkhaanzanger en grasmus). Ook zal het als kunstmatige element, dat uitgevoerd wordt in passend groen, geen afbreuk doen aan het heterogene karakter en de gevarieerdheid van het broedhabitat van de soorten ter plaatse. Dit betreft namelijk een landschap met bijbehorende broedvogelsoorten dat naast duinstruweel, grazige delen, open zand, waterpartijen etc. tevens bestaat uit talrijke reeds aanwezige hekjes, banken, paden, bewerkte landjes, etc. (het betreft bijvoorbeeld geen zeer open duingebied zonder struweel waar een hekwerk niet alleen duidelijk zou opvallen, maar tevens het karakter van het broedhabitat van de voorkomende vogels negatief zou kunnen beïnvloeden). Realisatie van het nieuwe hekwerk zal daarom geen netto effect

op de dichtheden van broedvogels hebben, ook geen tijdelijk effect tijdens of kort na de aanleg (mits uitgevoerd buiten het broedseizoen, zodat verstoring geen rol speelt) wanneer een kleine strook habitat vergraven wordt, omdat de aanleg deels wordt gerealiseerd langs bestaande zandpaden en omdat de lijnvormige configuratie van de ingreepzone te allen tijde slechts een verwaarloosbaar smalle strook door een (nooit lijnvormig) vogelterritorium betreft. Daarentegen is wel te verwachten dat het verminderen van de betreding door illegale toeschouwers op racedagen in de zone tussen het nieuwe hekwerk en de bestaande omheining verstoring van broedvogels kan tegengaan en zo mogelijk op termijn de dichtheden van bepaalde vogelsoorten kan doen toenemen (met name wanneer veel racedagen gepland zijn in het broedseizoen).

Zandhagedis

De zandhagedis is een niet-vocale, nauwelijks voor geluid gevoelige soort. Relatief hoge dichtheden van de soort worden bereikt op locaties met een hoge geluidsbelasting als snelweg- en spoorwegbermen, bijvoorbeeld op de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe (Smit, 2008). Belangrijker dan de aan- of afwezigheid van sterke geluidsbronnen is de aanwezigheid van geschikt habitat. Dit bestaat in de duinen voor een relatief groot deel uit kleinschalige 'randelementen': overgangen van struweel (duindoorn, liguster, dauwbraam etc.) en kruiden (o.a. helm) naar open zand en daardoor ook met open plekken, paden e.d. De dichtheid van de soort in de bestaande situatie rond CPZ is lager dan in het referentiegebied, met name door een verschil in het aandeel optimaal habitat op de inventarisatieroutes. Een effect van de uitbreiding van UBO-dagen op deze soort wat betreft geluidsbelasting is niet aan de orde.

De aanleg van het nieuwe hekwerk heeft geen negatief effect op de zandhagedis. De mazen van het hek zijn passeerbaar voor de soort (zodat geen sprake is van barrièrewerking), het hekwerk veroorzaakt geen schaduw van betekenis (zandhagedissen zijn zonminnend) en zowel tijdens als na de aanleg is geen sprake van vermindering van de oppervlakte 'randzone' (incl. een deel open zand) waar deze soort een voorkeur voor heeft. Sterker nog, tijdelijk is sprake van een toename van geschiktheid van het habitat op locaties waar het hekwerk niet op bestaande zandpaden is geprojecteerd, maar over begroeid terrein. Op deze plekken kan tijdelijk extra voortplantingshabitat ontstaan (open zand nabij dekking). Wel is het van belang de delen van het traject waar het hekwerk beoogd is en die in de huidige situatie reeds uit open zand bestaan (zandpaden) te ontzien wat betreft het grondwerk in de periode dat eieren in de grond aanwezig kunnen zijn. Dit is de periode van medio juni tot eind augustus (begin september in koele zomers). Deze periode valt deels samen met de broedperiode van vogels waarin er toch al niet aan het hekwerk gewerkt zal worden. Een zekere betreding van het habitat van zandhagedissen door mensen (of grofwild, vee, etc.) heeft een positief effect op de beschikbaarheid van randen, open zand etc. en dus op de geschiktheid voor en aanwezigheid van de soort. Ter illustratie: indien geen sprake zou zijn van realisatie van het hekwerk, dan zouden de veelvuldige verplaatsingen van illegale toeschouwers op de racedagen zich met name langs

genoemde randzones manifesteren. Dientengevolge zou de causale kortdurende en tijdelijke verstoring van de (zonnende) hagedissen met wegluchten tot gevolg, worden gecompenseerd door het geschikt houden van het (rand)habitat door betreding (indien geen sprake is van betreding door illegale toeschouwers maar door bijvoorbeeld reeën dan gaat deze formulering plotseling over in 'veerkracht', terwijl het verschil voor de zandhagedis niet merkbaar hoeft te zijn). Pas bij zeer intensieve betreding wordt degradatie van geschikt hagedissenhabitat verwacht. Het hekwerk (met behoud van enige mate van betreding door niet CPZ-gerelateerde recreanten buiten de racedagen om) heeft daarom geen effect op de zandhagedis.

In relatie tot het Natura 2000-gebied (en een Nbw-vergunningaanvraag) is de zandhagedis met name relevant in het kader van de oude doelen. Op basis van het bovenstaande zal na de uitbreiding en de realisatie van het hekwerk (mits niet aangelegd in de periode dat de eieren in de grond zitten) nog altijd sprake zijn van een natuurmonument dat "van belang is als biotoop voor amfibieën en reptielen, waaronder in ons land weinig algemene tot zeldzame soorten" (NMF-91-344).

Rugstreepad

De rugstreepad is een vocale, 'goed horende' soort die over relatief grote afstanden (> 1 km) communiceert via geluidstrillingen (luide roep). De soort is geassocieerd met wateren (ten behoeve van voortplanting) en weinig kwetsbaar (pionier)habitat (o.a. open zand). Als soort van zeer dynamische milieus wordt het effect van de aanleg van een hekwerk (mits zoals in onderhavig geval passeerbaar via de mazen) verwaarloosbaar geacht. Net als bij de broedvogels vindt communicatie middels geluid bij deze soort voornamelijk plaats buiten de uren dat geracet wordt op het circuit. De kooractiviteit van rugstreepadden vindt plaats in de avond en nacht (uitzonderingsgevallen daargelaten) en dus buiten de race-evenementuren, die tot uiterlijk 19.00 uur duren. De voornaamste periode van kooractiviteit van rugstreepadden is de hele maand mei met een uitloop tot medio juni (met name in een koud voorjaar). Ook muziekevenementen, die onderdeel kunnen zijn van de invulling van de extra UBO-dagen, zullen plaatsvinden tot uiterlijk 19.00 uur (informatie CPZ). Wat betreft geluidsbelasting zal daarom geen sprake zijn van een negatief effect op rugstreepadden.

Tijdens de Monitoring 2007-2009 is in de drie jaren een aanzienlijk verschil geconstateerd tussen de verschillende data wat betreft de kooractiviteit op de 27 onderzochte locaties (zie Brands *et al.*, 2010). Dit is waarschijnlijk niet te wijten geweest aan de weersomstandigheden of andere factoren getuige de gelijkwaardige 'overkoepelende' roepactiviteit in numerieke zin (aantallen alle onderzoekslocaties gelijkwaardig). De resultaten suggereren eerder een grote mobiliteit van de mannetjes (binnen een maand) om op meer locaties vrouwtjes te lokken en tot voortplanting te komen. Door deze sterke ruimtelijke dynamiek (een vorm van veerkracht) wordt het uitsluiten van eventuele negatieve effecten van geluidsbelasting op rugstreepadden in geval van het toch organiseren van muziekevenementen in de avondschemering, wat niet aan de orde is, sterk bemoeilijkt. Onduidelijk zal dan blijven of eventuele

afwezigheid van koorvorming op voortplantingslocaties het gevolg is van geluidsoverlast of een andere, natuurlijke oorzaak heeft. Door het besluit om óók de muziekevenementen te laten plaatsvinden tot uiterlijk 19.00 uur, vervalt deze eventuele toekomstige problematiek. Negatieve effecten van geluidsbelasting op rugstreeppadden zijn niet langer aan de orde.

In relatie tot het Natura 2000-gebied (en een Nbw-vergunningaanvraag) is de rugstreeppad met name relevant in het kader van de oude doelen. Op basis van het bovenstaande zal na de uitbreiding en de realisatie van het hekwerk nog onverminderd sprake zijn van een natuurmonument dat "van belang is als biotoop voor amfibieën en reptielen, waaronder in ons land weinig algemene tot zeldzame soorten" (NMF-91-344).

Mitigerende maatregelen blijken met name in het kader van de oude doelen van het Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid en de Flora- en faunawet wenselijk en aan te bevelen.

Aanbevolen wordt het hekwerk aan te leggen:

- Buiten het broedseizoen van vogels (= buiten de periode half maart – half augustus, deze periode is slechts indicatief, bindend is de actuele aanwezigheid van bewoonde nesten, dit kan afhankelijk van soort en omstandigheden ook buiten de genoemde periode vallen).
- Buiten de periode dat eieren van zandhagedissen in de grond aanwezig zijn (= buiten de periode half juni – begin september).

Door het naleven van deze maatregelen wordt tevens de bloeiperiode van de meeste (beschermd) plantensoorten ontzien. Ook dit is in het kader van de oude doelen van het Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid en de Flora- en faunawet (voor zover het Ffw Tabel 2/3 soorten betreft) wenselijk resp. noodzakelijk.

Gezien het ontbreken van mogelijke negatieve effecten op de overige habitattypen en leefgebieden van soorten waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen (groenknolorchis, nauwe korfslak en gevlekte witsnuitlibel) worden geen overige mitigerende maatregelen voorgesteld.

Met betrekking tot stikstofemissie en het depositieniveau van stikstof kunnen, hoewel dat niet noodzakelijk is volgens de berekeningen, de volgende maatregelen worden genomen om deze te verminderen:

- Een hondenverbod voor delen van het Natura 2000-gebied en het CPZ.
- Regelmatige verwijdering van hondenuitwerpselen uit het Natura 2000-gebied.
- Zuivering van de lucht die mechanisch wordt afgevoerd uit de garageboxen op het CPZ.

Dit soort maatregelen dragen er toe bij dat het depositieniveau in zijn totaliteit afneemt.

4 Cumulatie van effecten

4.1 Afbakening begrip cumulatie

In dit hoofdstuk wordt onderzocht in hoeverre cumulatieve effecten kunnen optreden. Volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d lid 1) is het – zonder vergunning – verboden om projecten te realiseren die “gelet op de instandhoudingsdoelstelling de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstoring effecten kunnen hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen.” Zodanige projecten zijn in ieder geval projecten die “de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten”.

In art. 19f lid 1 staat dat voor projecten die “afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante effecten kunnen hebben voor het desbetreffende gebied” de initiatiefnemer een passende beoordeling van de gevolgen maakt, “waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling van dat gebied.”

Bij de studie van cumulatieve effecten gaat het om de effecten die in combinatie met andere plannen of projecten voor significante effecten kunnen leiden: om goed te begrijpen wat er in beeld gebracht moet worden, biedt de tekst van art. 6 van de Habitatrichtlijn, die van toepassing is op alle Natura 2000-gebieden, verduidelijking: “Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.”

Het werkdocument Toepassing begrippenkader (LNV, 2007) wordt het begrip cumulatie als volgt gedefinieerd:

“De effecten van de voorgestelde eigen activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in combinatie met de effecten van andere activiteiten en plannen.”

Met andere woorden: in een studie naar de cumulatieve effecten dienen die activiteiten (bestaand gebruik, nieuwe projecten) en plannen te worden betrokken waarvoor aanvragen zijn ingediend en die op dezelfde instandhoudingsdoelstellingen negatieve effecten kunnen hebben als het eigen project. Het doet daarbij in beginsel niet ter zake of er een verband is tussen het eigen project en de andere activiteiten en plannen, of dat de effecten tijdelijk zijn of (naar verwachting) slechts beperkt van omvang zijn.

4.2 Relevante activiteiten, projecten en plannen

De volgende activiteiten zouden effect kunnen hebben op dezelfde kwalificerende habitattypen en soorten, waarop de verruiming van activiteiten op CPZ en de plaatsing van het hekwerk effect kunnen hebben.

Bestaand gebruik

Hieronder vallen de activiteiten die op 1 oktober 2005 reeds plaatsvonden en sindsdien niet of niet in betekenende mate zijn gewijzigd. Rond CPZ zijn de volgende bestaande activiteiten relevant.

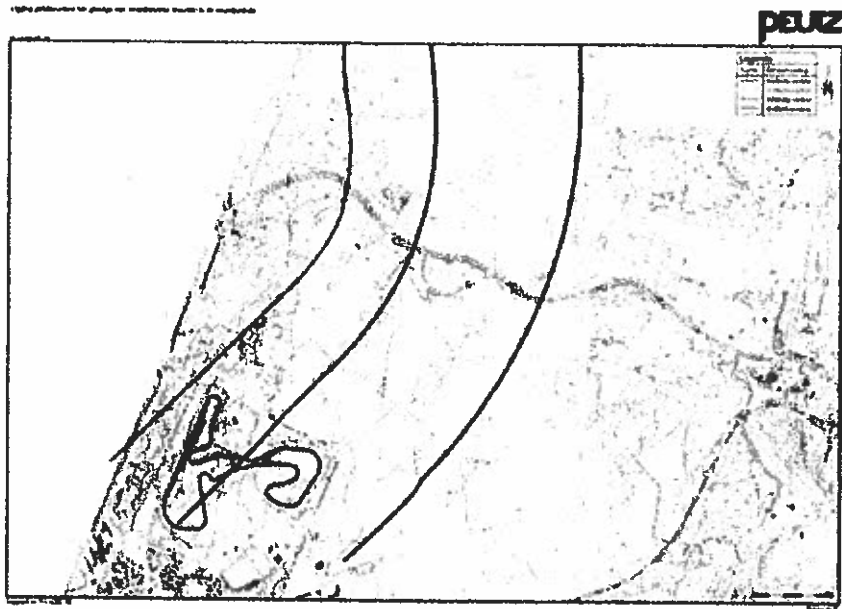
Recreatie, niet gerelateerd aan activiteiten op CPZ. In de duinen rond CPZ wordt jaarrond veel gerecreëerd. Het jaarbezoek van Nationaal Park Zuid-Kennemerland bedroeg in 2008 1,8 miljoen bezoeken (ruim 300.000 bezoekers). Driekwart van de bezoekers kwam naar het duingebied om te wandelen. Het aantal betrokken auto's (parkeren) werd geraamd op 213.000 (NRIT Onderzoek, 2009). Tevens wordt zeer veel gefietst in het gebied, op het Duinpieperpad en het Visserspad, maar door mountainbikers ook op kleine wandelpaden. Daarnaast lopen er ruiterspaden door het duingebied waar veel gebruik van wordt gemaakt (manege ligt vlak buiten het gebied). Loslopende honden en mountainbikers veroorzaken in veel natuurgebieden duidelijke negatieve effecten op flora en fauna, omdat ze zich ook buiten de paden begeven (diverse bronnen, o.a. www.vogelsendewet.nl). Ook rond CPZ lijkt dit verschijnsel te spelen (schriftelijke informatie J. Sandbergen, gemeente Zandvoort). Naast negatieve effecten op flora en fauna worden loslopende honden door bezoekers aan het duingebied rond CPZ (Kraansvlak) als de grootste bron van hinder beschouwd (n = 528), gevolgd door fietsers (Van Konijnenburg, 2001). Ter hoogte van de Tarzanbocht op CPZ is in het aanpalende duingebied een schietbaan gelegen, waar – na een onderbreking sinds 2003 – de schietsport wordt beoefend (zie onder).

Strandbezoek, strandactiviteiten etc. zijn geheel afgescheiden van het Natura 2000-gebied door de ligging van de N200 en de boulevard en concentreren zich bovendien met name ter hoogte van de bebouwde kom van Zandvoort (= ten zuidwesten van het beschermd natuurgebied). Effecten van het strand zijn hierdoor normaliter niet aan de orde. Een uitzondering hierop vormen de ca. 6 maal per jaar georganiseerde gezamenlijke feesten van de strandpaviljoens (vergelijkbaar met het tot 2006 plaatsvindende "Beachpop"). Voor een impressie van de geluidcontouren tijdens deze festiviteiten, zie kaart 4.1 (Peutz, 2010b).

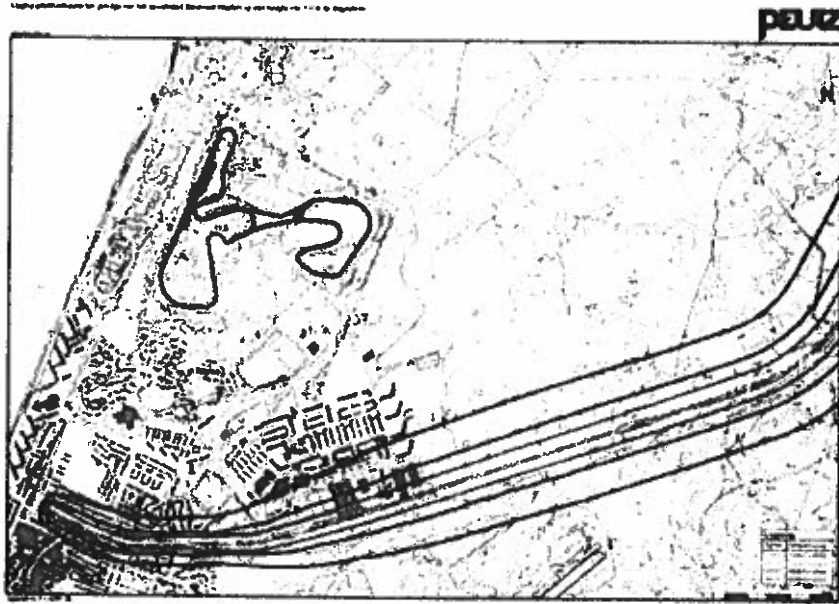
In het duingebied rond Zandvoort zijn naast de geluidsbelasting door CPZ en de strandfeesten tevens nog de volgende geluidbronnen relevant (Peutz, 2010b):

- railverkeer van de spoorlijn Haarlem – Zandvoort (kaart 4.2);
- wegverkeer op de N200 (kaarten 4.3 en 4.4);
- luchtvaartverkeer van en naar Schiphol (L_{den} ter hoogte van circuit bedraagt 41 dB(A) = equivalent geluidniveau gedurende de dagperiode van 35 à 40 dB(A); Peutz,

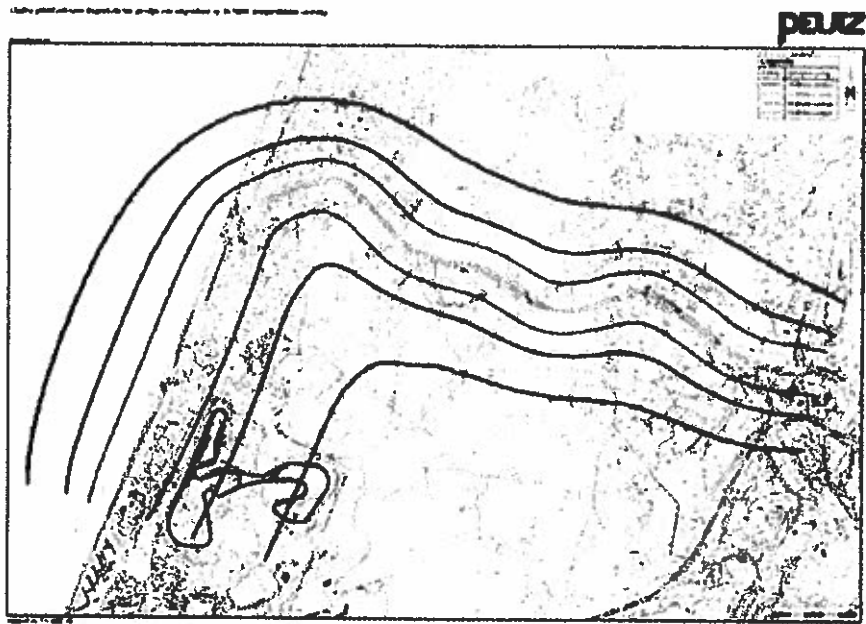
2010b).

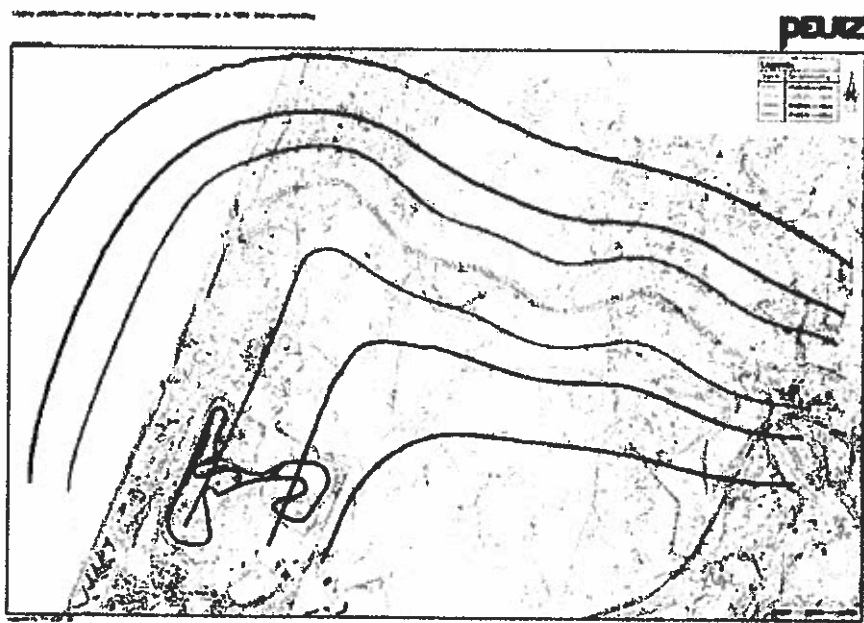
Kaart 4.1 Ligging geluidcontouren ten gevolge van strandfeesten (muziek) in de avondperiode op een hoogte van 1 meter (bron: Peutz bv, 2010).

Kaart 4.2 Ligging geluidcontouren dagperiode ten gevolge van het spoortraject Zandvoort-Haarlem op een hoogte van 1 meter (bron: Peutz bv, 2010).

Kaart 4.3 Ligging geluidcontouren dagperiode ten gevolge van wegverkeer op de N200 op hoogte van 1 meter, jaargemiddelde werkdag (bron: Peutz bv, 2010).

Kaart 4.4 Ligging geluidcontouren dagperiode ten gevolge van wegverkeer op de N200 op een hoogte van 1 meter, drukke weekenddag (bron: Peutz bv, 2010).

Projecten (gerealiseerd en in uitvoering)

Een relevant project dat momenteel speelt in de omgeving van Zandvoort, is het heropenen van de plaatselijke schietbaan, gelegen net buiten CPZ in het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid ter hoogte van de Tarzanbocht. Sinds 2003 is de baan buiten gebruik geweest. Momenteel loopt de aanvraagprocedure van een Nbw-vergunning. Het gebruik van de baan, met name het schieten, is gelijk aan de situatie van vóór 2003. Gebleken is dat effecten in het kader van Natura 2000 niet aan de orde zijn (Smit, 2008).

Daarnaast vindt momenteel binnen de gemeente Zandvoort een verkennend onderzoek plaats naar de mogelijkheden voor een mountainbikeroute op en rond CPZ. Het verzoek voor een dergelijke route is afkomstig van de plaatselijke vereniging voor mountainbikers (coördinator Mark Rasch van rijwielhandel Versteeg te Zandvoort) en is mede tot stand gekomen in overleg met PWN. De terreinbeheerder staat positief tegenover het plan omdat momenteel op grote schaal illegaal door het gehele gebied wordt gefietst. Handhaving is lastig omdat de mountainbikers momenteel geen alternatief geboden kan worden. Realisatie van één legale route kan het illegaal mountainbiken buiten deze route elders in het duingebied tegengaan. Op kaart 4.5 is de voorlopig bepaalde ligging van de mountainbikeroute weergegeven. Hierbij dient opgemerkt te worden dat:

- 1 een groot deel van de route gelegen is buiten het Natura 2000-gebied, namelijk op CPZ zelf of strak tegen de omheining aan (= net buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied; vergelijk ook met kaart 2.1);
- 2 de route uitsluitend uitgelegd wordt over *bestaande* zandpaden; er worden geen nieuwe paden aangelegd en geen verdere voorzieningen getroffen (anders dan het lokaal aanbrengen van kleischelpen op extreem mulle stukken zandpad hetgeen verder geen effect heeft);
- 3 het gedeelte van de route dat *binnen* het Natura 2000-gebied is beoogd, strak tegen het nieuwe hekwerk aan komt te liggen (gebruikmakend van hetzelfde *bestaande* zandpad);
- 4 PWN verwacht dat de ligging van de route tussen de huidige omheining van CPZ en het nieuwe hekwerk voorkómt dat de mountainbikers (illegaal) uitwaaiëren over de rest van het duingebied.

Elders rond Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid spelen nog de volgende projecten:

- Plannen voor de oprichting van een nieuwe warmtekrachtcentrale op het terrein van Corus in IJmuiden in 2013 (projectnaam TRUST). Onderzoeks- en vergunningtrajecten lopen, een passende beoordeling heeft inmiddels uitgewezen dat de bouw en het gebruik van de centrale geen negatieve effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid hebben (supportdeskcpa@corusgroup.com).
- Nieuwbouw "Meer en Berg" (350 woningen) op het terrein van het voormalige Provinciaal Ziekenhuis te Bloemendaal. Onderzoek heeft aangetoond dat hier geen sprake zal zijn van effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid (Pomarius, 2004).

Kaart 4.5 Voorlopige 'outline' van de mountainbikeroute (zwarte lijn) op en rond CPZ (met in rood de beoogde ligging van het nieuwe hekwerk) (informatie: gemeente Zandvoort).

4.3 Cumulatie van effecten

Activiteiten

Het sinds 1 oktober 2005 niet (in betekenende mate) gewijzigde gebruik van de N200, de spoorlijn, de vliegroutes van het luchtverkeer en de niet (in betekenende mate) gewijzigde activiteiten van organisatoren van strandfeesten, van wandelaars, mountainbikers, ruiters, loslopende honden, etc. hebben er reeds 'sinds jaar en dag' toe geleid dat rond CPZ een permanente cumulatieve bron van verstoring aanwezig is, waardoor o.a. de broedvogeldichtheden lager zijn dan in de minder verstoorde situatie van bijvoorbeeld referentiegebied Kennemerduinen. De huidige jaarrond activiteiten op CPZ vormen slechts een zeer gering onderdeel van deze cumulatieve verstoringbron, getuige het geringe aandeel in de geluidsbelasting en stikstofemissie (zie § 3.2.1), het geringe aandeel van 2% à 4% illegale, niet betalende, toeschouwers van het CPZ in de duinen ten opzichte van de legale, betalende toeschouwers op de tribunes (96% à 98%) en ten opzichte van 1,8 miljoen bezoeken van recreanten aan het omliggende duingebied (zie § 4.2). De geplande uitbreiding met 7 UBO-dagen vormt dan weer 'een onderdeel van dit onderdeel' waarvan het effect in relatieve zin ten opzichte van het totaaleffect van 365 dagen per jaar activiteiten op CPZ *zonder* 7 extra UBO-dagen (maar in dat geval *met* 7 alternatieve, 'gewone' geluidsdagen), plus naast de 1,8 miljoen genoemde bezoeken door recreanten per jaar, plus mountainbikers buiten de paden, plus loslopende honden buiten de paden, plus 365 dagen N200, plus 365 dagen spoorlijn Haarlem-Zandvoort, plus 365 dagen luchtverkeer van en naar Schiphol, plus 6 dagen strandfeesten, etc. naar verwachting een verwaarloosbare bijdrage zal betreffen. Zie verder Hoofdstuk 5 Significantie van effecten.

Projecten

Buiten het genoemde gebruik / de genoemde activiteiten zijn rond Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid geen plannen of projecten aan de orde, waarvan de reikwijdte of het effect dermate groot is, dat de effecten zullen overlappen, dienen te worden opgeteld of elkaar zelfs zullen versterken. Het wordt uitgesloten geacht dat de effecten van de overige concrete plannen en projecten (anders dan bovengenoemde activiteiten) de effecten van de verruiming van activiteiten op CPZ en de plaatsing van het hekwerk op de kwalificerende habitattypen en soorten (groenknolorchis, nauwe korfslak en gevlekte witsnuitlibel) beïnvloeden.

- Het heropenen van de plaatselijke schietbaan in het Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid heeft geen effecten in het kader van Natura 2000 (Smit, 2008). Van cumulatie kan daarom geen sprake zijn.
- Plannen omtrent de realisatie van een mountainbikeroute op en rond CPZ bevinden zich in een verkennend stadium. Om die redenen is het in het kader van de Passende Beoordeling niet mogelijk (referentiekaders zijn namelijk nog niet concreet / bruikbaar) en wettelijk niet noodzakelijk (uitsluitend in ruimte en tijd volledig uitgewerkte plannen dienen te worden meegenomen in een PB) om de effecten van een dergelijke route te beoordelen. Het beoordelen van cumulatie is daarom momenteel niet aan de orde.
- Van project TRUST (oprichting warmtekrachtcentrale in IJmuiden in 2013) is door

middel van een passende beoordeling gebleken dat de bouw en het gebruik van de centrale geen negatieve effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid hebben. Dit project voorziet namelijk ook in het uit gebruik nemen van een oude centrale naast het Corus-terrein. Per saldo betekent dit bijvoorbeeld een verkleining van de stikstofemissie door elektriciteitscentrales in IJmuiden/Velsen. Van cumulatie kan daarom geen sprake zijn.

- Nieuwbouw "Meer en Berg" (350 woningen) op het terrein van het voormalige Provinciaal Ziekenhuis te Bloemendaal heeft geen effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid (Pomarius, 2004). Van cumulatie kan daarom geen sprake zijn.

5 Significantie van effecten

5.1 Toelichting op het begrip significantie

In de vorige hoofdstukken is onderzocht wat de effecten van de extra 7 UBO-dagen en de plaatsing van een nieuw hekwerk op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid zijn. In dit hoofdstuk wordt nagegaan of er een (reële) kans op significant negatieve effecten bestaat of dat juist de zekerheid kan worden gegeven dat significant negatieve effecten zijn uitgesloten. In deze passende beoordeling wordt voor de invulling van het begrip significantie de Leidraad bepaling significantie van het Steunpunt Natura 2000 gevolgd (Steunpunt Natura 2000, 2009).

5.2 Significantie

Voor de beoordeling van de negatieve effecten gaan we uit van de effecten van de extra 7 UBO-dagen en de plaatsing van een nieuw hekwerk op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid, afzonderlijk en in cumulatie met de effecten van andere activiteiten, projecten en plannen.

5.2.1 Significantie van effecten op habitattypen

Er treden geen negatieve effecten op op de volgende habitattypen, waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen. Significante effecten op deze habitattypen zijn dus uitgesloten.

- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden.
- H2110 Embryonale wandelende duinen.
- H2120 Wandelende duinen op de strandwal met helm ("Witte duinen")
- H2150 * Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (Calluno-Ulicetea).
- H2170 Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea* (Salicion arenariae).
- H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied.
- H2190 Vochtige duinvalleien.

* = prioritair habitatype

Er treedt wel een effect op op de volgende habitattypen, maar deze kunnen niet significant negatief genoemd worden.

- H2130 * Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (Grijze duinen).
- H2160 Duindoornstruwelen.

* = prioritair habitatype

H2130 Grijze duinen

H2130 Grijze duinen is een voor stikstof 'zeer gevoelig' habitatype (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008). De bijdrage van CPZ aan de totale stikstofdepositie blijft gelijk en

bedraagt voor zowel 5 als 12 UBO-dagen $6,7 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$. Er is binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied daarom geen sprake van een toename van stikstofdepositie en derhalve ook geen negatief effect op het habitatype door stikstofdepositie bij een vergroting van de UBO-dagen van 5 naar 12. Significant negatieve effecten op het habitatype door emissie van stikstof zijn daarmee eveneens uitgesloten.

Door de plaatsing van het hekwerk zal het areaal H2130 Grijze duinen *permanent* met $8,48 \text{ m}^2$ en *tijdelijk* met hooguit $0,3 \text{ ha}$ afnemen. Na de werkzaamheden in verband met het hekwerk, zal op de genoemde oppervlakte van hooguit $0,3 \text{ ha}$ open zand weer een pioniervegetatie ontstaan die behoort tot het aangrenzende H2130 Grijze duinen. Omdat het habitatype bovendien gebaat is bij periodieke en matige verstoring door betreding, vergraving etc. (dit gaat o.a. vergrassing / dichtgroei van het habitatype tegen en voorkomt dominantie van een beperkt aantal soorten) wordt tevens voldaan aan de doelstelling 'verbetering van de kwaliteit' op het geroerde oppervlakte van het habitatype (namelijk terugzetten naar de pioniersituatie). Daarnaast zal een deel van het geroerde habitatype H2160 Duindoornstruwelen (zie hieronder) na de plaatsing van het hekwerk tijdelijk worden ingenomen door H2130 Grijze duinen (het ontstaan van pioniervegetatie behorende tot H2130 Grijze duinen op de kale zandgrond verloopt sneller dan het weer aangroeien / uitbreiden van de teruggezette duindoorns), zodat na de ingreep sprake zal zijn van tijdelijke areaaluitbreiding van H2130 Grijze duinen. Op termijn zal het areaal H2160 Duindoornstruwelen weer geleidelijk uitbreiden door natuurlijke successie. Concluderend leiden de *tijdelijke* effecten van de plaatsing van het hekwerk er niet toe dat de oppervlakte H2130 Grijze duinen *gemiddeld over een langjarige periode van vijf tot tien jaar* afneemt. De tijdelijke afname van het habitatype wordt hiermee per definitie opgevangen door de 'Veerkracht' (Leidraad bepaling significantie. Steunpunt Natura 2000). Het *permanente* verlies van oppervlakte H2130 Grijze duinen door het ruimtebeslag van het hekwerk bedraagt $8,48 \text{ m}^2$. Dit is minder dan $0,1 \text{ are}$. Voor alle habitatypen geldt dat de minimumoppervlakte vanaf waar gesproken kan worden van het betreffende habitatype minstens $0,1 \text{ are}$ bedraagt (voor de meeste habitatypen is dit 1 are). Veranderingen die kleiner zijn dan de minimumoppervlakte worden beschouwd als zijnde niet meetbaar en zijn per definitie niet significant (Leidraad bepaling significantie. Steunpunt Natura 2000). De *permanente* afname van $8,48 \text{ m}^2$ H2130 Grijze duinen is dus niet significant. De *tijdelijke* afname (zie boven) wordt opgevangen door de veerkracht en is evenmin significant. Resumerend is er ten gevolge van de plaatsing van het hekwerk (tijdens en na plaatsing) geen sprake van een significant negatief effect op H2130 Grijze duinen.

H2160 Duindoornstruwelen

Dit habitatype is 'gevoelig' voor stikstof (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008). De bijdrage van CPZ aan de totale stikstofdepositie blijft gelijk en bedraagt voor zowel 5 als 12 UBO-dagen $6,7 \text{ mol N ha}^{-1} \text{ jr}^{-1}$. Er is binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied daarom geen sprake van een negatief effect op het habitatype door een toename van 5 naar 12 UBO-dagen. Significant negatieve effecten op het habitatype

door emissie van stikstof zijn daarmee eveneens uitgesloten.

Door de plaatsing van het hekwerk zal het areaal H2130 Grijze duinen *permanent* met 3,39 m² en *tijdelijk* met hooguit 0,3 ha afnemen. Na de werkzaamheden in verband met het hekwerk, zal een deel van de genoemde oppervlakte van hooguit 0,3 ha open zand tijdelijk worden ingenomen door H2130 Grijze duinen. Op termijn zal het areaal H2160 Duindoornstruwelen weer geleidelijk uitbreiden door natuurlijke successie. Concluderend leiden de *tijdelijke* effecten van de plaatsing van het hekwerk er niet toe dat de oppervlakte H2160 Duindoornstruwelen *gemiddeld over een langjarige periode van vijf tot tien jaar* afneemt. De tijdelijke afname van het habitatype wordt hiermee per definitie opgevangen door de 'Veerkracht' (Leidraad bepaling significantie. Steunpunt Natura 2000). Het *permanente* verlies van oppervlakte H2160 Duindoornstruwelen door het ruimtebeslag van het hekwerk bedraagt 3,39 m². Deze verandering is kleiner dan de minimumoppervlakte (1 are), wordt daarom beschouwd als zijnde niet meetbaar en het effect is daarmee per definitie niet significant. De *tijdelijke* afname (zie boven) wordt opgevangen door de veerkracht en is evenmin significant. Resumerend is er ten gevolge van de plaatsing van het hekwerk (tijdens en na plaatsing) geen sprake van een significant negatief effect op H2160 Duindoornstruwelen.

5.2.2 Significantie van effecten op soorten van Bijlage II HR

Er treden geen effecten op op de volgende soorten van Bijlage II, waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen. Significante effecten op deze soorten zijn dus uitgesloten.

- Nauwe korfslak.
- Groenknolorchis.

5.2.3 Significantie van effecten op complementaire doelen HR

Er treden geen negatieve effecten op op de volgende complementaire soort, waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen. Dit betreft met nadruk ook de potenties van het Natura 2000-gebied voor de soort. De vergroting van het aantal UBO-dagen van 5 naar 12 heeft geen negatief effect op de mogelijke vestigingskansen van de soort. Significante negatieve effecten op deze soort zijn dus uitgesloten.

- Gevlekte witsnuitlibel.

5.2.4 Significantie van effecten op oude doelen

Door de vastgestelde verschuiving van geluidcontouren in de situatie met 7 extra UBO-dagen is op basis van de literatuur een negatief effect op de dichtheden van broedvogels te verwachten ten opzichte van de huidige situatie met 5 UBO-dagen. Dit effect is (zeer) gering o.a. doordat reeds in de huidige situatie sprake is van negatieve effecten op natuurwaarden rond CPZ door intensieve recreatie, infrastructuur etc. (met als gevolg o.a. 50% lagere dichtheden aan broedvogels t.o.v. de minder verstoorde Kennemerduinen). Het negatieve effect is niet significant te noemen. Er zal na de

uitbreiding nog altijd sprake zijn van een natuurmonument dat als in even grote mate "van belang is als broed-, rust- en foerageergebied voor vogels, waaronder in ons land weinig algemene tot zeldzame soorten" kan worden beoordeeld.

Relevant voor de oude doelen in het kader van de verruiming en de plaatsing van het nieuwe hekwerk zijn verder nog zandhagedis en rugstreepd als indicatieve elementen van het "natuurschoon en de natuurwetenschappelijke waarde". Negatieve effecten op deze soorten zijn niet aan de orde, mits in geval van de zandhagedis de mitigerende maatregel 'oprichten hekwerk buiten voortplantingsseizoen zandhagedis' wordt getroffen. Significant negatieve effecten zijn daarmee evenmin aan de orde. Na de uitbreiding en de realisatie van het hekwerk en met inachtneming van de voorgestelde mitigerende maatregel zal nog altijd in onverminderde mate sprake zijn van een natuurmonument dat "van belang is als biotoop voor amfibieën en reptielen, waaronder in ons land weinig algemene tot zeldzame soorten" (NMF-91-344).

5.2.5 Significantie van overige effecten

Aan het voldoen van onderstaande kernopgave, die geformuleerd is voor het landschap Duinen van Nederland, kan de plaatsing van het hekwerk in Kennemerland-zuid enigszins bijdragen, zoals in paragraaf 5.2.1 behandeld:

- 2.02 Grijze duinen: uitbreiding en herstel kwaliteit van H2130 Grijze duinen door tegengaan van vergrassing en verstruweling.

De verwachte (tijdelijke) uitbreiding en kwaliteitsverbetering van genoemd habitatype door de plaatsing van het hekwerk is een *positief* effect. Hierbij is het begrip significantie niet aan de orde.

Vaststelling en monitoring van dergelijke positieve effecten levert bruikbare gegevens op voor beheer van het natuurgebied en het nog op te stellen beheerplan voor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid.

6 Conclusies

6.1 Effecten en invloedssfeer

Voorliggende Passende Beoordeling is uitgevoerd omdat niet op voorhand kon worden uitgesloten dat door het invoeren van 7 extra UBO-dagen en de plaatsing van een nieuw hekwerk negatieve effecten op de natuur konden worden veroorzaakt door extra geluidsbelasting, emissie, betreding, ruimtebeslag etc. De bepaling van mogelijke effecten heeft plaatsgevonden op basis van de beste wetenschappelijke kennis terzake.

Binnen de invloedssfeer van de verruiming van activiteiten op CPZ ligt Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid en Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid. Het nieuwe hekwerk is beoogd *in* Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid en Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid. Hieronder worden de conclusies ten aanzien van instandhoudingsdoelen van Kennemerland-zuid en de oude doelen van Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid getrokken. Daarbij is indien nodig rekening gehouden met het nemen van mitigerende maatregelen en het optreden van cumulatieve effecten.

6.2 Effecten op habitattypen van Kennemerland-zuid

De extra UBO-dagen en (de plaatsing van) het nieuwe hekwerk hebben geen negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelen van de volgende habitattypen:

- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden.
- H2110 Embryonale wandelende duinen.
- H2120 Witte duinen.
- H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen.
- H2170 Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea*.
- H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied.
- H2190 Vochtige duinvalleien.

In onderstaande tabel worden de effecten op de andere habitattypen waarvoor Kennemerland-zuid is aangewezen, weergegeven.

Habitatype	Effect op omvang	Negatief effect op kwaliteit?	Is er kans op een significant negatief effect?	Opmerkingen
H2130 Grijze duinen	Permanente afname niet meetbaar, tijdelijke afname <0,3 ha, daarna gelijkwaardige toename: valt onder Veerkracht	Nee	Nee	Habitatype heeft landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding
H2160 Duindoornstruwelen	Permanente afname niet meetbaar, tijdelijke afname <0,3 ha, daarna gelijkwaardige toename: valt onder Veerkracht.	Nee	Nee	Algemeen, onbedreigd habitatype. Niet-significante afname ten faveure van H2130 is acceptabel

6.3 Effecten op soorten van Bijlage II van Kennemerland-zuid

De extra UBO-dagen en (de plaatsing van) het nieuwe hekwerk hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de volgende soorten van Bijlage II.

- Nauwe korfslak.
- Groenknolorchis.

6.4 Effecten op complementaire soorten van Kennemerland-zuid

De extra UBO-dagen en (de plaatsing van) het nieuwe hekwerk hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de volgende complementaire soort.

- Gevlekte witsnuitlibel.

6.5 Effecten op algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Er is geen sprake van (significant) negatieve effecten op de duingebieden van Natura 2000 in het licht van de algemene instandhoudingsdoelen.

De verruiming van activiteiten op CPZ en plaatsing van het hekwerk hebben geen negatieve effecten op de realisatie van de kernopgaven voor de duingebieden van het natura 2000-gebied. Plaatsing van het hekwerk kan echter wel een positief effect hebben op de realisatie van kernopgave "2.02 Grijze duinen: uitbreiding en herstel kwaliteit van grijze duinen *H2130 door tegengaan vergrassing en verstruweling".

6.6 Effecten op oude doelen van Zuid-Kennemerland Zuid

Er is na verruiming van activiteiten op CPZ en plaatsing van het hekwerk nog altijd sprake van een Beschermd Natuurmonument dat in minstens even grote mate "... van belang is als broed-, rust- en foerageergebied voor vogels, waaronder in ons land weinig algemene tot zeldzame soorten" en "... van belang is als biotoop voor amfibieën en reptielen, waaronder in ons land weinig algemene tot zeldzame soorten".

Significant negatieve effecten op de natuurwaarden waaronder broedvogels, zandhagedis en rugstreeppad zijn niet aan de orde, mits voor een aantal soorten(groepen) mitigerende maatregelen worden getroffen (zie onder). Behoud, herstel en ontwikkeling van de aspecten samenhangend met natuurschoon en de natuurwetenschappelijke waarde worden door de verruiming en het hekwerk niet in negatieve zin beïnvloed.

6.7 Totaaloordeel effecten

Verruiming van de activiteiten op CPZ met 7 extra UBO-dagen en (de plaatsing van) het nieuwe hekwerk hebben geen significant negatieve effecten op habitattypen en (complementaire) soorten van Bijlage II waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen, geen significant negatieve effecten op algemene instandhoudingsdoelen en kernopgaven van Natura 2000 en geen significant negatieve effecten op oude doelen van het Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid. De natuurlijke kenmerken van het gebied zullen niet worden aangetast.

6.8 Mitigatie

In het kader van de oude doelen van het Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland Zuid en de Flora- en faunawet wordt aanbevolen het nieuwe hekwerk aan te leggen buiten het broedseizoen van vogels (= buiten de periode half maart – half augustus) en buiten de periode dat eieren van zandhagedissen in de grond aanwezig zijn (= buiten de periode half juni – begin september). Hierdoor wordt tevens de bloeiperiode van de (beschermd) plantensoorten ontzien.

6.9 Nader onderzoek

Om het uiteindelijke effect van de plaatsing van het nieuwe hekwerk en de verwachte (her)ontwikkeling van habitattypen (toename oppervlakte en verbetering kwaliteit H2130 Grijs duinen en behoud oppervlakte en kwaliteit H2160 Duindoornstruwelen) daadwerkelijk te kunnen bepalen, is na de ingreep opnieuw monitoring wenselijk. De

monitoring van 2007-2009 kan hierbij fungeren als nulsituatie. Tevens dient daarbij te worden meegenomen in hoeverre het werende effect van het nieuwe hekwerk met name op racedagen gepaard gaat met veranderingen van de oppervlakte en kwaliteit van de H2130 Grijs duinen tussen het nieuwe hekwerk en de huidige omheining van het circuit. Afhankelijk van de intensiteit van het 'beheer' door konijnen, harde wind etc. kan het hekwerk ingezet worden als beheersmaatregel (op te nemen in het beheerplan) bijvoorbeeld door periodiek de poorten langere tijd af te sluiten (tijdens het broedseizoen) of juist niet als intensieve betreding van dichtgroeïende vegetatie tijdelijk gewenst is.

6.10 Vergunning

De extra UBO-dagen en (de plaatsing van) het nieuwe hekwerk veroorzaken een gering negatief maar zeker niet significant negatief effect op Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid. Een Nbw-vergunning is nodig. Het effect bestaat uit zeer beperkt verlies aan oppervlakte van habitattypen waarvoor Natura 2000-gebied Kennemerland-zuid is aangewezen door de plaatsing van het hekwerk: 8,48 m² grijze duinen en 3,39 m² duindoornstruweel. Op basis van voorliggende passende beoordeling is uitgesloten dat het negatieve effect *significant* negatief is. Hierdoor is binnen de huidige passende beoordeling verder geen "ADC-toets" meer nodig (zie Bijlage 1) en kan op basis van onderhavige passende beoordeling een vergunning verleend worden.

In het kader van de oude doelen van Beschermd Natuurmonument Zuid-Kennemerland (met name betrekking hebbend op broedvogels, zandhagedis en flora) zijn met betrekking tot de plaatsing van het nieuwe hekwerk enkele mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te voorkomen. Ook vanuit het oogpunt van de oude doelen kan de Nbw-vergunning verleend worden.

7 Literatuur

- Backes, C.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks (2004). Hoofdpijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers, Den Haag.
- Bergmans, W. & A. Zuiderwijk, 1986. Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen en hun bedreiging. Vijfde herpetogeografische verslag. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Bouwman, J.H., V.J. Kalkman, G. Abbingh, E.P. de Boer, R.P.G. Geraeds, D. Groenendijk, R. Ketelaar, R. Manger & T. Termaat, 2008. Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen. *Brachytron* 11(2): 103-198.
- Brandjes, G.J., E.H.P. Leusink, J.A. Inberg, D.M. Soes & L.S.A. Anema, 2010. Circuit Park Zandvoort, Verslag monitoringsonderzoek 2007 – 2009. Rapportnr. 10-210. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Brandjes, G.J. & A. Groenveld, 1995. Biotoopvoorkeur van de zandhagedis (*Lacerta agilis*) in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS. Nederland, Leiden.
- De Bruyne, R.H. & A.W. Gmelig Meyling, 2007. Inhaalslag verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese habitatrichtlijn. Nauwe korfslak (*Vertigo angustior*). Resultaten van het inventarisatiejaar 2006. Stichting Anemoon, Bennebroek.
- Freriks, A.A. (red.), 2009. Wetteksten Natuurbeschermingsrecht. Versie 19 februari 2009. Berghauser Pont Publishing, Amsterdam.
- Henkens, R.J.H.G., H.M.P. Cappelle, D.A. Jonkers, J.G. de Molenaar & M.J.S.M. Reijnen, 2002. Uitbreiding UBO-evenementen Circuit Park Zandvoort. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra – Circuit Park Zandvoort.
- Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Koopman, A.D.G., I. Hille Ris Lambers & G.F.J. Smit, 2003. Natuurwaarden binnen Gemeente Velsen. Rapport nr. 03-094. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Krijgsveld, K.L., S.M.J. van Lieshout, J. van der Winden & S. Dirksen, 2004. Verstoringgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport nr. 03-187. Bureau Waardenburg bv, Culemborg / Vogelbescherming Nederland.
- LNV, 2005a. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2005b. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2007. Toepassing begrippenkader. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2008. Natura 2000 gebiedendocument. Ministerie van LNV, Den Haag.
- NRIT Onderzoek, 2009. Recreatieonderzoek Nationaal Park Zuid-Kennemerland.
- Peutz bv, 2010a. Akoestische rapportage t.b.v. aanvraag NB-vergunning. Notitie FA 4287-36-RA (concept) d.d. 19 maart 2010.
- Peutz bv, 2010b. Stikstofdepositie ten gevolge van CPZ. Notitie FA 4287-12-NO d.d. 7 juni 2010.

- Peutz bv, 2010c. Aanvraag vergunning Wet Milieubeheer Circuit Park Zandvoort, bestaande uit rapporten FA 4287-27, FA 4287-30, FA 4287-32 en FA 4287-33 d.d. 22 juni 2010.
- Pomarius, H., 2004. Aanvullende effectenstudie uitvoerbaarheid bestemmingsplan Meer en Berg. Rapport (ref. 9M1479.B0/R0003/HePo/vh) Royal Haskoning.
- Smit, G.F.J., 2008. Mogelijke effecten van het opnieuw in gebruik nemen van het schietterrein te Zandvoort. Rapport nr. 08-143. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Nederlands Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland, Leiden.
- Van Dobben, H. & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Wageningen, Alterra. Alterra-rapport 1654.
- Van Konijnenburg, P., 2001. Recreatie in het zuidelijk deel van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. IVAM Environmental Research, Universiteit van Amsterdam.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet, de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (zie § 1.2). Deze wetten vormen de Nederlandse invullingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen.

Verder wordt in deze bijlage kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.3) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.4) bij ecologische toetsingen.

1.2 Natuurbeschermingswet 1998¹²

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet of Nbw) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Nbw kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de Beschermde Natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.minInv.nl).

In de "oude" aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze meer abstracte waarden blijven van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor een groot aantal gebieden

¹ Hierbij is in belangrijke mate gebruik gemaakt van de brochure 'Algemene handreiking natuurbeschermingswet 1998' (LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.)

² Op 1 februari 2009 is een wetwijziging van kracht geworden. De strekking daarvan is in deze paragraaf verwerkt.

is een beheerplan in een ver gevorderd stadium van voorbereiding.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de instandhoudingsdoelen, habitattypen of leefgebied van soorten verslechterd of soorten significant worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig.

Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan. Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

Habitattoets

Een vergunning kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets'³ het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja, of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Nbw geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.

Als de verslechtering van habitattypen of het leefgebied van soorten niet-significant is en er geen significante verstoring optreedt, volgt een nadere toetsing (voorheen: 'verslechterings- en verstoringstoets'). In zo'n nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitattypen en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.

³ De termen habitattoets en oriëntatiefase staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Beschermde natuurmonumenten

Het toetsingskader voor Beschermde Natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevegd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een Beschermde Natuurmonument.

1.3 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV, 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevegd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen

soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.4 Ecologische Hoofdstructuur

De Planologische Kernbeslissing (PKB) Structuurschema Groene Ruimte (LNV 1993)⁴ bevat de doelstellingen, de hoofdlijnen en de belangrijkste maatregelen van het nationaal ruimtelijk beleid voor onder meer natuur en landschap. Onderdeel hiervan is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingzones. De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur wordt in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

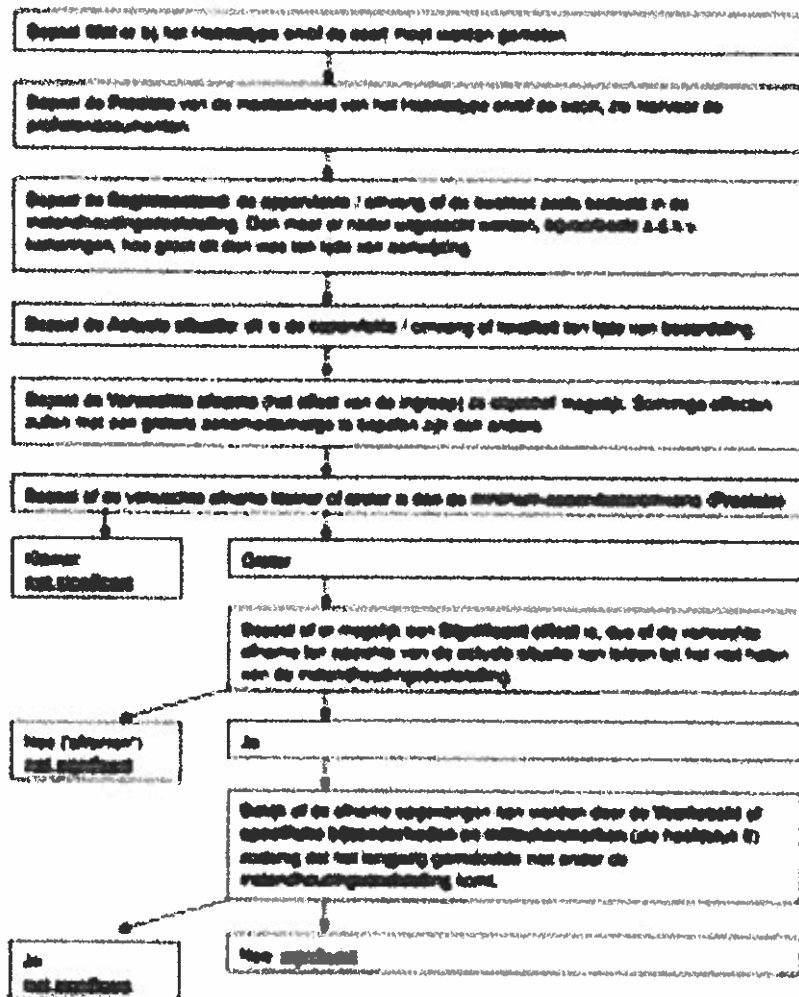
In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-regime⁵. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval moet de initiatiefnemer maatregelen treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen, en waar dat niet volstaat te compenseren door het realiseren van gelijkwaardige gebieden, liefst in of nabij het aangetaste gebied. Ook financiële compensatie is mogelijk.

⁴ Zie tevens de Nota Ruimte, ministerie van VROM, 2004.

⁵ Zie de Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS. Een gezamenlijke uitwerking van Rijk en provincies; mei 2007.

Bijlage 2

Stroomschema significantiebepaling

Stroomschema significantiebepaling volgens Regiebureau Natura 2000 (Leidraad d.d. 7 juli 2009).

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu
Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849
E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl

